

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی

[Handwritten scribbles]

[Faded handwritten text]

۱۲۹۸۲
۹۰۲۹۲

۱	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲	کتاب محمد اکبر سلمه و ظهور خیریه
۳	مؤلف
۴	مترجم
۵	شماره قفسه ۱۲۹۸۲
۶	شماره ثبت کتاب ۹۰۲۹۲
۷	جمهوری اسلامی ایران
۸	مجلس شورای اسلامی
۹	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	

۱۲۹۸۲

[Handwritten scribbles]

[Faded handwritten text]

۱۲۹۸۲
۹۰۲۹۲

۱	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲	کتاب محمد اکبر سلمه و ظهور خیریه
۳	مؤلف
۴	مترجم
۵	شماره قفسه ۱۲۹۸۲
۶	شماره ثبت کتاب ۹۰۲۹۲
۷	جمهوری اسلامی ایران
۸	مجلس شورای اسلامی
۹	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	
۱۶	
۱۷	
۱۸	
۱۹	
۲۰	
۲۱	
۲۲	
۲۳	
۲۴	
۲۵	
۲۶	
۲۷	
۲۸	
۲۹	
۳۰	
۳۱	
۳۲	
۳۳	
۳۴	
۳۵	
۳۶	
۳۷	
۳۸	
۳۹	
۴۰	
۴۱	
۴۲	
۴۳	
۴۴	
۴۵	
۴۶	
۴۷	
۴۸	
۴۹	
۵۰	

۱۲۹۸۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نحمدك يا عليم على ما ألهتنا عليه من الطريق السليم
ونشكرك يا كريم على اكرمتنا به من التوفيق الذي هو القويم
ونصلي على خاتم رسلك وهادي سبلك محمد الذي
خلقته على خلق عظيم وعلى آله واصحاب الذين
توجهوا بهدائه نحو جنات النعيم بعد ما مروا
بدلالة عن سوء الحجج انك انت العزيز الحكيم

وَبِحَمْدِكَ

وَبِعِبَادِكَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ وَبِعَدْوِ الْمُؤَلَّفِ بِحَمْدِ اللَّهِ

عَلَيْهِ وَرِضْوَانِهِ الْعَوَامِلُ جَمِيعُ الْعَامِلِ وَالْعَوَامِلُ مَا يَرْتَفِعُ

أَوْ يَنْصَبُ أَوْ يَجْرِي أَوْ يَجْمَعُ لَفْظًا أَوْ تَقْدِيرًا أَوْ مَا لَفْظًا مَوْجُودًا

جَاءَ فِي زَيْدٍ وَرَأَيْتَ زَيْدًا وَصَرَرْتُ زَيْدًا لَمْ يَضْرِبْ نَجَاءً

عَامِلٌ فِي زَيْدٍ عَلَى الرَّفْعِ بِالْفَاعِلِ عَلَيْهِ وَرَأَيْتَ زَيْدًا فَرَأَيْتَ

عَامِلٌ فِي زَيْدٍ عَلَى النَّصْبِ بِالْمَفْعُولِ بِهِ وَصَرَرْتُ زَيْدًا بِالْبَاءِ

عَامِلٌ فِي زَيْدٍ عَلَى الْجَرِّ بِالْإِمَّاظَةِ عَلَى الْمَفْعُولِ لَمْ يَضْرِبْ

فَلَمْ يَضْرِبْ فِي يَضْرِبُ عَلَى الْجَزْمِ وَالْجَزْمُ مَحْضُومٌ بِالْأَسْمَاءِ

كَأَنَّ الْجَزْمَ مَحْضُومٌ بِالْأَفْعَالِ وَالْعَلَى فِي كُلِّهَا لَفْظِي

واما عمل التقدير في نحو جاء في النقي ورايت للنقي
ومررت بالنقي اصل هذه الدلالة بتحرك الياء فافتحا
وكسرا وليت الياء الفاعل المحركها وانفتاح ما قبلها فضا
اعراب في في احوال الدلالة تقديرها وكذا يغزو واويهي
ويرضي والاعراب في كلهما بحركات التقدير وقد يكون
الاعراب بالحرف في بعض المواضع منها الاسماء
السنه وهي اخوك وابوك وهنوك وحموك وفوك وفو
مال نحو جاء في ابوك ورايت ابك ومررت بابك
فالاعراب ابها هنا بالواو في حالة الرفع وبالفتحة في حالة

التر

النصب وبالياء في حالت الجر ومنها التثنية ونحو هانحو
جاء في الوجلان واثنان وكلتاهما ورايت الرجلين وائنين
وكليهما ومررت بالرجلين بائنين وكلتاهما فاعرابها
بالالف في حالة الرفع وبالياء المنسوخ ما قبلها والمكسور
ما بعدها في حالة النصب والجر ومنها الجمع ونحو هانحو جاء في الين
والو مال وعشرين رجلا ورايت الزيد بن واولي مال وعشرين رجلا
ومررت بالزيد بن واولي مال وعشرين رجلا فاعرابها بالواو
في حالة الرفع وبالياء مكسورة ما قبلها والمنسوخة ما بعدها
في حالت النصب والجر هذا بيان عمل العوامل التي في النقي

علم الفقه الشيخ الامام الفاضل عبدالقاهر ابن محمد الجرجاني سقى
الله سوره وجعل الجنون سواه وهي مائة حوامل لفظية وهي
ما يفهم ويتلفظ بها ومعنوية وهي ما يفهم ولا يتلفظ
بها واللفظية منها اثنان والسمعية منها اثنان
ما يسمع ولا يقرأ عليه وفيما سببه وهي ما يسمع ويقال
فالسماعية منها اثنان من اللفظية احد وتسعون عاملا ^{سنة} والسمعية
منها اثنان من اللفظية سبعة حوامل والمعنوية منها اثنان
المئات عدنان وتنوع السماعية على ثلاثة عشر نوعا
بعضها حروف وبعضها اسماء وبعضها افعال ^{مل} اما حوامل

الرفيعة

الرفيعة فستة انواع بعضها يعمل في الاسم فقط ^{بعضها} ويعمل
في الفعل النوع الاول حروف في الاسم فقط وهي
سبعة عشر حرفا وتسمى حروف الجر لانها موضوعة
لاقتناء معنى الا الفعل في الاسم الباء للصاق
حقيقة نحو زيد راى او الاء ملصوقة فالداية مبتدأ
وبزيد جادو المجرور خبره ومقدم عليه او مجازا نحو حررت
بزيد وللتعديته نحو زهبت بزيد فن هب فعل كاذب
والتاء فاعله عدى بحرف الجر وهو الباء والمجرور المجرور
مفعوله والمقابل له نحو بعت بهذا اي قابله بهذا

بهذا والمطاحبه نحو جرح الامير بعسكره او مع عسكره وللضيقه
نحو جلست بالمسجد او في المسجد والاستعانه نحو كتبت
بالقلم او باستعانت قلم والسبه نحو ضربت زيدا بجوء
ابه وللزيادة نحو ليس زيد بقائم فالبناء زائد لانها لو حذف
لا تغير المعنى ومعنى من نحو قوله نعم علينا خير مما نعلم الله
او منها وهذا ليل ومن لا يستاء الغايه في المكان نحو
سرت من البصره الى الكوفه او ابتداء سري من البصره
ومعنى الزمان لله الامر من قبل ومن بعد او ابتداء
امر الله تعالى عام من الزمان لان زمان قبله ولا بعد ولا يصفى

والقوله

نحو اخذت من الدراهم او بعض الدراهم والبيس نحو بنيت بيتي
من الاوتان او حجر الذي بانه اوتان والتبديل نحو قوله نعم
اوضيم بالحيوة الدنيا من الاخرة وللزيادة في غير الموجب يعنى
كلاما نحو او نهارا واستفهام نحو ما جاءنى من احد والى الاسماء
غايه في الكا نحو سرت من البصره الى الكوفه او استهام سري
الى الكوفه وفي الزمان نحو سرت محمد صم ستم الى يوم القيمة
ومعنى مع نحو قوله نعم لانما كلوا اموالهم الى الوالكيم او مع اموالكم
ويكون ما بعد الى داخل في حكم ما قبلها انما كان ما بعدها وما قبلها
مترابعا واحدا نحو قوله نعم فاعملوا لوجهكم وايدكم اللذات

فإن المأخوذ من اليد فيكون داخل في غسل بخلاف قوله
فإنهم أتم الصيام إلى الليل فإن الليل ليس من جنس النهار
فلا يكون داخل في حكم الصوم وفي الطوقية حقيقة فهو المال
في الكس أو مجاز فهو النجاة وفي الصدق قليل وبعث على نحو قوله
ثم ولا تلتمسكم في جرد النخل أو على جرد النخل واللام للملك نحو
المال الزيد واللاحصاص هو السرخ الفرجي والتقليل هو ضرب
زيد المتاديب يعني سبب الضرب وعلته المتاديب
ومعنى عن مع القول نحو قال الذين كفروا الذين آمنوا
أو عن الذين آمنوا للزيادة فهو عسى أن يكون وقد لكم

ورد في

أي رد فكم ردت للتقليل ولها صدر الكلام ومخصوص
نكره موصوفة بخورب رجل كريم لقيته وقد يكون
لنكره خورب وقد همهم اليوم وواو ربت أي حكم ربت
حكم ربت خوربه ليس لها نيس إلا العافية إلا العيس
وعن اللجاجة خورميت السهم من القوس وعلى
للاستعمال حقيقة خورب على السطح أو مجازاً نحو
عليه دين والكاف للنسبة نحو زيد كالأسد والزيادة
نحو قوله نعم نحو ليس كسله سخي ومد ومنذ لا بداء
الغاية في الزمان نحو ملايته من يوم الحج أو منذ يوم الجمعة

وقد تدخلان على الزمان الجز المقصود اذا كان اسمين
 نحو ما رايته منذ يومان او منذ يومان وحتى الانتهاء
 الغايه في الزمان نحو منعت البارحة حتى الصبح
 وقد يكون ما بعدها دخلا في حكم ما قبلها نحو اكلت
 السمك حتى واسها الى تدخل على الضمير وانه حتى
 فانها لا تدخل على الضمير لا يقال حتى وقد يكون بمعنى
 الى نحو ذهبت حتى بلغت الكوفه او الى ان بلغت الكوفه
 ويا القسم تستعمل مع الفعل نحو قسم بالله لا فعلت
 كما وبدونه نحو بالله لا فعلت كما او تدخل على الظاهر كما ذكر

وفي الخبر

وعلى المضمير نحو بكت بكما الى اخره والواو القسم خلافا في المحكين
 فلا تستعمل مع الفعل ولا تدخل على الضمير نحو والله لا فعلت
 فلا يقال ولا تربي وحاشا وعدا وحلا هذه الحروف ^{سنتنا} للا
 وهذا الخراج سئى من حكم شامل له وبغيره فيكون معناها
 معنى الا نحو طاب من القوم ^{ثاندا} وعدا زيد وخلا زيدا ^{نوع}
 الثاني تنصب الاسم وترفع الخبر وهي سنة احو
 ان ان كان لكن ليت لعل انتهى هذه الحروف ^{مستبها}
 بالفعل لما فيها الفعل المتعدى الى اقتضاء الرفع
 والنصب ولما ان صورت اكرها كصورت الفعل

فخوان قرآن مكدان كغفلن ولكن كفا لن وليت كظلت
ومن اللغات لعن كغفلن وكان حرقا ان ان بمعنى حقيقتا
كان بمعنى شبهت ولكن بمعنى استدركت وليت بمعنى
تمنيت ولعل بمعنى رجيت وهذه الروف فقتضى صدرا
الكلام سوانا واذا دخلت عليها ماء الكاف بطلت عليها
فدخل على الاسم بلا عمل فخوانا ضرب زيد عمرا وانما
زيد قائم فان وان للتحقيق والفرق بينهما ان تؤكدا
لليلة ولا تفرها وان المفتوحة تؤكدا للجلة تفرها
فتاؤها الو مفرد فلا بد من تقديم فعل او شبهه فعل
عليها

عليها مثاله ان زيدا قائم فزيد منصوب بانه اسم
ان قائم مرفوع بانه خبرها وقائم مرفوع مع الضمير الذي
فيه مفرد وقد يكون خبرا جملة انا فعليا فخوان
زيدا قائم ابوه واسميه فخوان زيد ابوه قائم او
فخوان زيد ان الكرمه ليكره او طرفه محو
ان زيدا عنده مال فلا بد في هذه الجملة من ضمير راجع
وذلك يكون اسما ضميرا فخوانه انهما انهما انهما
انهما انهن في مستحكم وحده ومع ذلك انك انكم
انك انك انك ما ان وقد يقع مقام المفعولين

نحو علمت ان زيدا قائم اي قيامه وقد يقع في علا نحو بلغني ان
 زيدا فانزل اي بلغني فضل زيد وقد يقع مفعولا كقولهم عجبت
 ان زيدا قائم او قيامه وقد يقع خبرها احد الجملتين الاربعه نحو
 علمت ان زيدا قائم ابوه وعلمت ان زيدا قائم اب زيدان
 يعطه شيئا او غيره حال وقد دخل على الضمير نحو علمت
 انك قائم اي قيامك مثال كان للتسبيح نحو كان زيد
 كالاسد اي سبغت زيدا بالاسد مثال لكن وهو للاستدراك
 وهو رفع توهم ناسن عن كلام سابق وتقع بين الكلامين
 متغايرين نحو زيد غائب لكن عمر حاضر وذلك لانه

في
 فتر

كت
 اذا قلت زيد توهم الخاطب لكن عمر غائب ايضا فاستدركت
 نفي رفعت هذا التوهم اذا قلت لكن عمر حاضر مثال
 لبيت وهي التمني وهي في المكنات فقوليت زيدا
 حاضر اي تمنيت حضوره وتعمل في الاستحسان
 فقوليت الشباب لنا يعودون خبره بما فعل المشيب عود
 مثال لعل وهي التوحي ولا تستعمل الا في المكنات
 نحو قولك لعل الجمعه قرب اي ترجيت قرب الجمعه
 النوع الثالث حرفان تران الاسم وتنصبان الخبر
 وهما ما اولوا السببهان بليس ووجه المشابهة

انهما لغتي مثل ما زيد قائما ونحو الباء والواو على
 خبرها نحو ما زيد قائما ولا رجل افضل ومنك اعلم
 ان لا اذا دخلت على الفعل فان خبره فهو لا تنصب
 تسمى لاء التانيده وان لم يجز منه فهو لا يصب تسمى
 لاء التانيده فاذا دخلت على الاسم فان نصبه تسمى
 لاء التي لغتي الجندس فهو لا علم رجل في الدار وان
 رفعة تسمى لاء السبحة بلين كما ذكرناه في النون
 الرابع حرف تشبها لاسم فقط وهي سبعة اصناف
 احدها الواو ومعنى لها صاحب نحو استلوا الماء

والجندس

والمحسب فاستلوا فعمل والماء فاعله والمحسب
 مفعول معه وتانيهما الا وهي للاستئنا وهو
 متصل او منفصل والمتصل ان يكون محرفا
 عن معده لفظا او تقديرا بالاولا واخراته والنقطع
 وهو غير المخرج عن مستنى فالمستعمل يكون في كلام
 موجب فتقول ان وقع الاستئنا بالالف في كلام موجب
 والمستنى منه مذکور موجب نصب المستنى محقق
 جاء في الصوم الا زيدا وان وقع في غير موجب
 منه فذا هو مجبور نصبه ونحو ما وقع على البدل

من المستنى من نحو ما فعلوه الا قليل والا قليلا فرفع
يقل بانته يد من الواو وهو مرفوع بانته فاعل ونصب
قليل لانه مستنى وان لم يكن للمستنى منه مذکور
تسمى مستننا مرفوعا وهو معرف بافضاء العوائل
ويكون في غير الواو نحو ما جاتي الا زيد وقد يكون
في الواو اذا استقام للغي نحو قرأت الاموم للجمعة
والمستنى المنقطع نحو ما جاء في القوم الاحمارا وياه
وايا وهيا واي والهمزة المنقوصة هذه الخمسة للنداء
فيسعمل في النداء القريب والبعيد نحو يا عبد الله

ويا وهيا

وايا وهيا للنداء البعيد نحو يا عبد الله وهيا عبد الله واي
وهي منقوصة للنداء القريب نحو اي عبد الله وا

اعلم ان المنادى يكون منصوبا اذا كان مضافا كما
ذكر واما اذا كان مقفرا معرفا فتكون مبتدأ على
الظن نحو يا زيد ويا وجدا ويكون سببا على الالف
او الواو نحو يا زيدان ويا زيد من وقد يكون مجرورا
بلام الاستغناء نحو يا زيدا النوع الخامس
حروف نصب الفعل المضارع وهي اربعة احرف
وهي ان ولق وكى وازن وت نصب هذه الحروف

في المفعول ان العطف وفي التثنية والجمع المذكر والمفرد المذموم
 لجذف النون كما علم في المصنف مثال ان وهي ^{الاول} _{تقوم}
 ويجعل المفعول المضارع بنا ويل للمصدر ^{ان} _{تقوم}
 او اريد فيما مك مثال ان وهي النفي المستعمل المؤ
 لكون ان ضرب ومثال ك وهو للتعليل نحو اسلمت
 كي ادخل الجنة فيكون ما قبلها سبب ^{ها} _{لما بعد}
 ومثال ان جواب مجزأ كما تقول انا انك غذا
 تا قول في جوابك اذن اكرمك وقد يكون الفعل
 منصوباً بان المقدرة بعد حتى ولا م كي كلام
 الجحود

بالجحود والفاء والواو واذا او معنا بعد لام والنهي والنفي
 والاستفهام والتمني والعرض وبعد او بمعنى الرضا
 الاول نحو اسلمت حتى ادخل الجنة والثاني نحو اسلمت
 لجهة الثالث نحو ما كان الله ليعذبكم وانت منهم
 زرق والركمك نحو لا تسمى فافربك نحو لا يقضى
 عليهم فموتوا نحو قوله تعالى هل لنا من شفعا
 فيشفعوا لنا فيا الليتي كنت معهم فخور فورا عظيماً
 والا ترونا فنكرتك وكذلك او نحو او تعطى وحى
 النوع السادس حرر فحرم الفعل المضارع ^{هي}

خمسة احرف لم يلام ولا امر ولا نهي وان في الشد
والجاء وجوهها في مفرد السالمه حذف الحركة وفي غير السالم
حذف لام وفي التثنية والجمع المذكور الواحد المخاطبه
فحذف النون كما علم في الصرف مثال الم وهي قلب المضارع
ماضيا ونفيه نحو ينصر مثال لما يقرب مثال لام الامر
تدخل على الفعل المضارع الغائب المستقيم معروفا وجاهدا
فحذف النون ولا نضر وعلى الجوهولة الحاضر نحو لنضر ومثلا
لاو التامية تدخل على المضارع مطلقا سواء كان معروفا
او مجهولا كتابيا او حائطا او مستظلا نحو لا ينصر

ومثال ان

ومثال ان وهو للسطر والجزء فيجزم الفعلين ان كان
الاول والثاني مضارعين نحو ان نكر مني اكرمك او يكرم
الفعل الاول ان كان فعل الثاني ماضيا نحو ان نكر مني
اكرمتك وان كان الفعل الاول ماضيا والثاني مضارا
الوضع والجزم جائز ان الثاني نحو ان اكرمتني اكرمك
واما العوامل الاسمية فثلاثة انواع وهي السابع
والثامن والتاسع النوع السابع اسما وجزم الاخير
الفعل المضارع على معنى ان وهو ستة اسما من
وماء وصق ومهي واي واين واين وحيتما ولا مائنا

من فقد يكون شرطية نحو من بكر مني الكر صيغتي
ان كان زيد بكر مني الكر ص وان كان عمر بكر مني الكر ص
وقد يكون موصولة نحو عرفت من الكر هل وقد يكون
استفهامية نحو من ابوك وقد يكون موصوفة
نحو رب من بكر مني اي رب انسان بكر مني مثال
ما ويكون شرطية نحو ما تفعل افعل ان يكتب الكتاب
ان تفرا او افراء وموصولة نحو عرفت ما الشريفة
واستفهامية نحو فولة نعم مالك بيمينك
يا موسى موصوفة نحو بما انكره النفوس من الامر

وصفة

وصفة نحو افر به فربا ما اي فربا سدا ولا متى يكون شرطية
نحو متى تا تو انك يعني ان تا تنفي في النها واستفهامية
نحو متى زمان الصلح اي متى زمان الصلح مثال عهبي ويكون
شرطية نحو مهما اتنى الكر ملك ومثال اي يكون
شرطية نحو ايهم بكر مني الكر واستفهامية نحو القرا
خير وموصوفة نحو يا ايها الرسول وابن مثال يكون
شرطية نحو ان تكراكن واستفهامية نحو ان فقرا رند
ومثال ان تكون شرطية نحو اني تكن اكن واستفهامية
نحو اني لك هذا ومثال حيثما يكون شرطية نحو حيثما

مجلس اجلس واذ ما يكون سر طية فواذ ما خرج
 اخرج النوع الثامن اسماء ^{تُنصب} على المئين
 اسماء النكرة وهي اربعة ولها عشرة اذ ^{كبت}
 مع الواحد والمئين الى تسعة وستين فواحد
 وصلوا علم ان الفيز الاعداد وعلى الامة انواع النوع الاول
 مجرد ومجموع وهو من اللمة الى عشرة والاعداد
 تكون مؤنثا للذكر وفذكر للمؤنث بقول
 ثلاثة رجال وثلاث رجل ^{في} لسنة الى عشرة والباقي
 مفرج ومنصوب وهو من احد عشر الى تسعة ^{تسعين}

والاكثر

والاعداد في احد عشر واثني تذكير الجزئين المذكور ^{نفسها} واثني
 للمؤنث على القياس نحو واحد عشر رجلا وواحد عشر
 امراته وكذلك في احد عشر من واخوانها وفي غيرها
 بتانيك الجزء الاول وتذكر الجزء الثاني للمذكر
 نحو ثلثة عشر رجلا وبعكسا يعني تذكير الجزء الاول
 وتانيك الجزء الثاني في المؤنث نحو ثلثة عشر ^{امرته}
 والثالث مفرد ومجرد وهو من المائة الى الالف
 وعشرين واخوانها الذكورية والتانيك صاويها ^{ستفها}
 نحو مائة رجل ومائة امراته وتانيتهما كما تكون

نحوكم رجلا عندك وخبرية تكون التبرع مجروراً نحو
 ثم ردهم عندك والمها كالمبتدأ عندك ^{بها} ورا
 كذا وهو كناية عن العدد نحو كذا عندك ودها وجاء
 كذا من غير العدد نحو صرحت يوم كذا النوع التاسع
 تسمى كلمات اسماؤها الافعال بعضها منصوب وبعضها
 ترفع وهي سعة كلمات الناصب منها استند وهي
 بمعنى الامر اولها اريد وهو اسم لامه ممل نحو زيدا
 زيدا او امهله وبله وهو اسم لدع نحو بله زيدا
 او دعه وهي اسم لخز ذونك زيدا او خذه وعلبك

وهو اسم

وهي اسم لانام نحو عليك زيدا اي الزم وحتهل
 وهو اسم الاسرع نحو حتهل الصلوة وها وهو اسم
 لخز فهو هازيدا اي خذه والرافعة منها ما لا يكلما
 بمعنى المانعي اولها حجات زيدا اي بعد زيدا وسنا
 وهو اسم لافترق نحو سنان زيدا وعمر اي افرقا
 وسرعان وهو لسرع اسم نحو سرعا وزيدا اي سرع واما
 العوامل الفعلية وهي اربعة العاسر والحادي عشر
 والثاني عشر والثالث عشر النوع العاسر الافعال
 تسمى افعال الناقصة ترفع الاسم وتلصب الخبر وهي

مائة عشر فعلا اولها كان ولها يكون معنا فاصه
 وهي لبوت خبرها الاسما ما ضادا اما كقوله تعالى
 وكان الله محضورا رحيمًا او فانيا منقطعًا نحو كان زيد
 غنياً وامة بمعنى نبت نحو قوله تعالى وان كان ذو
 عسرة ^{عسرة}
 فطرة الى عسرة ويكون فيها الضمير الشأن هو كان
 زيداً فاعماً وصار لان يقال عوضاً زيد غنياً او
 واصى واصح هذه الثلاثة يكون لاقتران مضمون
 الجملة الى وقت الصبح او المسى والضحى نحو اصبح زيد
 صلياً واصى زيد فقيراً واصح زيد سافراً ويكون

تامة

تامة بمعنى الدخول في الاوقات نحو اصبح زيداً ودخل
 في الوقت الصبح واصى زيداً ودخل في الوقت
 المسى واصح زيداً ودخل في الوقت الضحى وظل
 للاسماء ربوت الخبر للاسم في النهار نحو ظل
 زيداً ^{سم} وها وبات للاسماء ربوت الخبر ^{سم}
 في الليل نحو بات زيداً صلياً وما زال وما برح وما
 وما انفك هذه الافعال الاربعة لا اسماء ربوت
 لاسمائها اخبارها نحو ما زال زيداً كذا وما
 برح زيداً جرداً وما انفك زيداً

اصير او طام التوقيت نحو ابلس ما دام زيد ^{لسا}
 والعين لنفي الكبد نحو ليس زيد قائم وهكذا حكم
 مصرفات هذه الافعال من الماضي والمضارع والماضي
 والنهي وغيرها النوع الحادي عشر الافعال المتعدي
 نرفع اسما واحدا وجرها فاعل المضارع وهي اربعة
 اسماء اولها عسى وهي رباء قريب الجنب نحو عسى
 زيد ان يخرج ويخروج عسى ان يخرج زيد وان ينضمها
 كاد وهي حصول قرب الجنب نحو كاد زيد يخرج وكاد
 كرب للشيء في الجنب وهو مثل كاد في الاستعجال
 هو ذكر

نحو كاد زيد يخرج ورابعها او شك بمعنى كرب تستعمل
 تارة مثل عسى نحو او شك زيد ان يخرج واول شك
 ان يخرج وتستعمل تارة مثل كاد نحو او شك زيد يخرج
 النوع الثاني عشر افعال المدح والذم ترفع الاسم الجنب
 المعروف بالآتم والمضاف وبعده المخصوص بالمدح والذم
 وهي اربعة افعال اولها نعم نحو نعم الرجل زيد ونعم
 صاحب الرجل زيد وقد تحذف المخصوص نحو نعم
 العبد ابا يوب وانا نينهما بئس نحو بئس
 الرجل عمرا وبئس صاحب الرجل عمر وانا نينها

وهي بمعنى تيسر نحو ساء الرجل بكرا ورا بها جنذا وهي
 المدح بمعنى نعم نحو جيد الرجل فالمدح النوع الثالث
 عسرة افعال تسمى افعال السك واليقين افعال
 يدخل على اسمين وثانيتها عبارة عن الاول و
 جميعا على المفعوليه وهي سبعة افعال حسب
 وضلت وظننت وعلمت ودايت ووجدت وزعمت
 اللدانة الاول للسك واللدانة التي بعدها في العلم والنا
 ساءة السك واليقين فهو حسب زيدا منطلقا
 وضلت زيدا كرميا وظننت زيدا عالما وعلمت زيدا

وكون

ويكون بمعنى حرقت فله مفعوله واحد نحو علمت زيدا
 او حرفته ودايت عرفت زيدا جله او يكون بمعنى ابصر
 نحو رايت او ابصرته وجدته زيدا كرميا ويكون بمعنى
 احببت نحو وجدت ثاقبا او امليتها وزعمت زيدا
 عنيا او زعمته وعلمته وسمي هذه الافعال
 ايضا افعال القلوب لاجل كونها اقصد على احد
 مفعولي هذه الافعال وفتح مفعوله الثاني احد الجمل
 الاربعه نحو علمت زيدا ابوه قائم وعلمت زيدا
 قائم ابوه وعلمت زيدا ان تطعمه سكره وعلمت زيدا

في الدار وقد يقع فاعلها ومفعولها ضمير من شخص واحد
 هو علمي عالما وكذلك هو علمي عالما وكذلك جميع
 مضافا لهذه الافعال والقياسية منها سبعة
 عوامل اولها الفعل مطلقا سواء كان لا فاعل ^{ال} فاعل
 هو ذهب نبي او صدق فاعل ^{المفعول} وبتنصب المفعول
 واحدا ضرب زيد او المفعولين علمت زيدا فاصلا ^{لانه}
 مفاعيل هو نحو علمت زيدا فاصلا وان كان محجوا
 فرفع المفعول عالم ليسم فاعله هو ضرب زيد وعلم زيد
 قائما وقد يكونه فاعله ضميرا متصلا نحو زيد ضرب ^{ال} هو

مضرب

ضرب والذيدان ضربا والزيدون ضربوا وهند ضربتاي
 والهندان ضربتا والهندات ضربن وضربت وضربتا
 وضربتم ضربت ضربتا ضربن ضربت ضربتا او منفصلا
 نحو ما ضربني الا هو همام هي هاهن انت انما
 انتم انت انما انتن انا نحن وقد يقع مفعولا ضميرا
 متصلا نحو ضربت ضربتا ضربت ضربتا ضربتا ضربتا
 ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت
 ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت
 ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت ضربت
 الا اياه اياها اياهم اياها اياها اياهم اياها اياها

أما كمالك الكمالاكن آيا أبانا وقد يقع كماله
اسم الأسماء ومخوكر من هذا هذا ان هو كماله
هذا هاتان هو كماله وكذا افعوله فهو كماله هذا
هذين هو كماله وهذه هاتين هو كماله وقد يقع
فاعله اسم الموصول فلا بد من صلة نفي بعده
جملة نفي ومخير غايد اليه نحو جاء في الذي قام ابو
واللذان ابوها قائم والذين ابائهم قائمون
واللتي ابوها قائم واللتان ابوها قائمان
واللواتي اباهن قائمون وقد يقع افعولها

اسم الموصول

اسم الموصول فهو معرفت الذي جاء والذين جاء
والذين جاء والذين جاء والتي جاءت والتي جاءت
والواتي جي والفضل كما يعمل في الفاعل والفعول
في بعضها الصفة نحو جاء في زيد العالم وجاء في
رجل عالم او قام ابوه وامه قائم وان تعطينه نسك
او عنده مال وكذلك زيد العالم والجار
ومنها التوكيد نحو جاء في زيد نفسه واسم
العبد كله وجاء في العون كلهم واسم
الجارية كلها ومنها بدل اما العبد نحو جاء في

اخوة واما استر ي الداس بدل البعض فمخوضب
 زيد واسد واما بدل الاسماء فمخوسلب زيد
 ثوبه واما بدل الغلط فمخوجا في زيد كما وضعا
 العطف بالجر فمخوجا في زيد عمر ومنها عطف
 اليان فمخوذ ابو القاسم محمد ص وينصب الفعل
 حال الفاعل والمفعول فمخوضب زيد راكبا وتكون
 جملة فعلية فمخوجا في زيد قد قام ابو واسميه
 هو ابو قائم وسر طيه فمخوجا ان كرمي يكرمك
 وطرفيه فمخوذ حال واما بينهما اسم الفاعل

وهو

وهو يعمل على مفعله المعروف اذا عمل على المبتداء
 وموصوف او موصوف او ذ المال او الصفة
 والسعي ويكون بمعنى الحال والاستقبال منه
 مرفوع الفاعل ان كان كما في فمخوذ زيد اذهب
 الان ويرفع الفاعل وينصب للمفعول ان كان مفعلا
 فمخوجا في زيد ضارب غلامه عمر اغدا وضرب
 راكبا غلامه فرسا الان وزيد معطي غلامه عمرا
 ورهما واما الزيدان واما قائم الزيدون وكذلك
 اذا عمل على الف والام فمخوذت بالضارب

غلام عمر ^{فئة} واذا كان فاعل اسم الفاعل ضميراً ويجوز
 على المفعول نحو زيد منا وعمر ^{فئة} ووالله اسم
 المفعول فانه يعمل عمل الفعلة المجهول نحو زيد ^{مفعول}
 غلامه ونحو زيد معلى غلامه ^{مفعول} دورها تقول في الألف
 واللام نحو مرت بالبروب غلامه ^{مفعول} وقال اسم
 المفعول مثل قال اسم الفاعل في العمل والاستعارة
 ورابعها الصفة المشابهة وهي مشتقة باسم
 الفاعل في الأفراد والتثنية والجمع والتذكير والتأنيث
 نبت ^{مفعول} وسر ^{مفعول} عملها اعتمادها على صاحبها أو

الظرف

المضرة أو أفعالها أو عملت في الظاهر بقول جاءني
 رجل حسن وجهه ورجلاه حسن وجهها ^{مفعول} ورجل
 حسن وجههم وامرأة حسنة وجهها ^{مفعول} وامرأة
 حسنة وجهها ونساء حسنة ^{مفعول} وجوههن
 واذا عملت في التصدير تقول جاءني رجل حسن الوجه
 ورجل حسن الوجهين ورجل حسن الوجه
 وامرأة حسنة الوجه وامرأة حسنة الوجهين
 ونساء حسنة الوجه وخامسها المصدر ^{مفعول} فانه
 يعمل عمل فعلة لازمة نحو اعجبني ذهب ^{مفعول} ندي أو

هو الحقيق فرب زيد عمرا وهو اضافة الى الفاعل
 هو الحقيق فرب زيد عمرا او الى المفعول فهو من دعاء
 الخبز او من دعاء الانسان الخبز وهو يوحى للمالك
 هو ضربية فربا وللعهد هو ضربت ضربية بفتح
 الفاء وللنوع هو ضربت ضربا بكسر الفاء وسأ
 دسها كلاس اسم اذيف الحاسم ارضي نسبت
 الحاسم فان الاول بجر اسم الثاني نحو غلام زيد
 والاضافة وعلى ضربين معنوية ولظلية والمعنوية
 ان يكون المضاف غير صفة مضافة الى معمولها

والله

والماد بالصفة اسم الفاعل واسم المفعول والصفة
 مسبقة والماد بالمفعول مضافة الى معمولها نحو
 جاءه في رجل ضارب زيد فان الضارب صفة مضاف
 الى معمولها وهو زيد والمعنوية على ثلاثة اسام اول
 ان يكون المضاف صفة ولا يكون مضافة الى معمولها
 نحو ضارب مصر الثاني ان يكون المضاف صفة ولكن
 يكون مضافا الى معمولها نحو فرب زيد والثالث
 ان لا يكون للمضاف صفة ولا مضافة الى معمولها نحو
 غلام زيد ويحذف الاضافة المصنوع بمعنى الام كغلام زيد

وبمعنى من خاتم فضة ومعنى في كثر اليوم وفائدة
 الاضافة للصيغة كسب التعريف من الاضاف
 اليه المعروف كغلام زيد وغلامك وغلام الذي ^{فت}
 وغلام هذا وغلام الرقل وكسب التخصيص من ^{المضا}
 اليه التكررات نحو غلام رجل ومثال الاضافة ^{اللفظية}
 غونيد ضارب عمرو وحسن الوجه وفائدة
 التخفيف في اللفظ اما مجرد السنون او نون
 السنية او الجمع نحو ضارب زيد وضارب عمرو وضارب
 بكر وسابغها كل اسم ثم قد استغنى عن الاضافة
 وغلامك اسم

وغلام الاسم اما بالسنون نحو غونيد رطل زينا ويجوز
 رطل زينا او بنون السنية نحو نوان سمناء ويجوز
 ضوا سمن او بنون الجمع وسببه نحو غونيد ^{او بنون}
 درهما او بالاضافة نحو على المم صله زيدا او اذا
 تم الاسم باحد هذه الاربعة تسمى ^{اسما} نحو على
 التميز فاستغنى عن الاضافة والصيغة صناعدا
 اولها العاقل في المنبتاء والخبر وهو المعنى لا بد
 يعي محي الاسم عن العواقل اللفظية فهدى ^{اللفظية}
 نون المنبتاء والخبر فالابتداء على صميم اولها ^{اسم}

مجرد عن العوامل الفعيلة ^و مستبد باليه ^{فوزيد قائم}
 وان بينهما صفة واقعة بعد حرف النفي ^{استقها} والالف قائم
 واقعة للظاهر نحو قائم الزيدان واقم الزيدون
 والخبر وهو ^{سند} مبتدأ وهو يكون مفعولاً نحو زيد
 قائم ^{وجملة} مفعيلة فوزيد ام ابوه واسميه نحو
 زيد ابوه قائم ^{وشرطية} فوزيدان تعطى لشكركا
 ونظر فيه فوزيد عند حال فلا بد من تلك الجملة ^{من}
 الضمير العائد الى مبتدأه وانما ينضم الى المفعول ^{المضوية}
 العاقل في الفعل المضارع وهو وقوعه موقعا ^{كاسم}

فوزيد بوز

فوزيد يفرح في وقوع زيد ضارب وخطوه ^{عن}
 النواصب والجوازيم فان هذه التقى ^{نظرا} للمضارع
 وهو من الافعال العربية اذ لم يتصل بنون الجمع
 المؤنك والتاكيد الثقيلة ^{الضمة} والتخفيف ^{الضمة} ظهر في
 في المضافات وبالنون في التثنية والجمع ^{الضمة} الذكر والمؤنك
 الخاطبة نحو نصر نصران ^{الضمة} نصر من الى اخوه ^{الضمة} كاعلم
 وتربتها ^{الضمة} وحق نصف الى هذه اسم المفعول
 الذي هو شايخ في الكلام فلا بد من معرفته وهو
 المستق لموصوفه ^{الضمة} بزيادة على غير مثل ^{الضمة} افعال ^{الضمة} ^{الضمة}

على تليده اوجبا بالاختلافه والام ومن نحو زيد افضل
الصوم وزيدا افضل من عمر وافضل في هذه الامثلة
رافع لضمير الذي هو فيه والضمير راجع الى الموصوف
وهو زيد ويعمل في الظاهر اذا كان بمعنى مفعول في مثال
ما رايت رجلا احسن في عينه الكل منه في عين زيد
ولفظية خيرة وسر من الاسماء التفضيل واستعمالها
لا في الوزن فهذا الذي ذكرناه على فضم البند
فطلب الهمام في جامع الكلام والله تعالى هو الملك
العلام والصلوة والسلام على سيد الانام

علا

محمد عليه الصلوة والسلام
ممس الكتاب
٢٢٢٢٢٢٢٢٢٢
٢٢٢٢
٢٢٢
٢

Handwritten text in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and partially obscured by water damage at the bottom of the page.

[Faint, illegible handwritten text in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

نوع کاغذ

تزیینات و منقحات

بسم الله الرحمن الرحيم و بسم الله
 شکر و سپاس واجب الباطنی که بیشتر لفظی است از شرف
 سخت و کلام موزون و علم او زبان هر ملت فرمود و در ذرات
 بخت و اولاد و اوصیای عالم این شخصیت از صفات
 و جود تیریزی در علم عروض قافیه و صنایع شعر که از سر سر او
 زاده خود تالیف کرده تا بدین عهد در روزان در منزل کتبی و
 قافیه و صنایع شعر بداند و این را جمع گفته نام هزاره ذکر التوفیق
 بر گفته شعر کلامیست موزون و موزون از فریفتاری
 باید تا صبح آن از مسرور بار دارند و بزرگ شعر عجزت
 و عروض چوبی را گویند که در میان خمیه نهند تا خمیه بر آق کیم کرد
 و عروضی که آن از فرار از مصلحت اول عروض خوانند یعنی که قیام
 خمیه بر آنچه بود قیام بیت شعر بدان کنی بود که چون آن کنی

ان

گفته شود معلوم کرد که آن شعر از ادای سخن است
 اگر چه در باب عروض استادان را قافیه بسیار اول صحت است
 که آنرا عروض از آن گویند که عروض عقیده شعر که شعر را بدان
 عرض کنند تا بدان آن از آن قصه پیدا شود و بنیاد عروض بر
 متحرک و ساکن باشد متحرک آن بین ار سکن و عروض اول
 آن متحرک و حرف آخر آن ساکن و متحرک حرفی بود که اسرار
 دارد و ساکن حرفی بود که اسرار ندارد و اسرار بود که بود
 معروف و مجهول معروف چون ضمه زور و حور و مجهولش
 چون حور و شور و کسره معروف چون شیر و سیر و مجهولش
 شیر و سیر و همه اسرار این قیاس گویند و ازین سخن و اسرار
 اسرار و اولاد و اوصیای عالم که در ادوات اسرار و عروضند
 در آنجا بیت بر آن مرکز گفته است بیت از آن گویند که بیت
 شعر بر بیت شعر خوانند کرده اند و بیت شعر خانه باشد از هر جا
 یعنی بلاس آن خانه شعر است یعنی بلند کردن آن از زمین و سنج
 دیوان بود که بالای آن باشند و اگر از زمین و سقف دیوان

حدت شعور از اینهاست که در نقل آن قافیه مستقیم معنی
 که در آن خضد کرده شد و صد هفتاد و چهار رکن در مصراع بود که
 یک بیت مرتب شد و آن چهار رکن اول و چهارم از اینها نام چهار
 رکن برکنه رکن اول مصراع اول که در خوانند و آخر مصراع
 اول را عرض خوانند و اول مصراع دوم را ابتدا خوانند و آخر
 مصراع دوم را عرض خوانند و یکم میان صدر و عرض است و در
 واقع شود خصوصاً که بیت پس شعر را قافیه زین معنی مصراع
 چهار رکن بود و صنایع لکلف خوانند و چون نقاشی و بند کبری
 و کاشی کاری و چینی که گمانه از در در آید شعر از مطلع در آید
 و مطلع بیت بود که در اول شعر آید و هر دو مصراع آن قافیه در آید
 و مصراع اول که از آن قافیه نباشد از آن مصراع همی خوانند و در مصراع
 دربی را گویند که آن دوباره باشد هر طریقی را از آن در مصراع گویند
 و از ترکیب بیت شعری است که از چهار و پنج و شش و هفت و هشت و نه
 با سبک آوازها و در فواصل ملل دارد و بیان سبب و نود و نهم
 سبب و گویند بود سبب خفیف و سبب ثقیل بر خفیف و در حرف بود

کلاماً:

یکی شعر که یکی همک چون در سبب ثقیل دو حرف بود و هر دو حرف
 چون غم و تندر و گویند و تندر مفروق دو و پنج و تندر مفروق و هر
 بود و ساکنی در میان چون عشق و دو و پنج و دو حرف بود ساکنی در
 آخر چون قوم و فاصه نیز دو گویند و فاصه صغری در فاصه
 کبری فاصه صغری سه حرف بود و ساکن در آخر چون تکرار و هر
 چهار حرف بود و ساکن در آخر چون کرم است و اینها که مصراع خوانند
 مصراع و از ترکیب بقدم و نایه خوانند

و فاصه و افعی و ثقیل حاصل آید
 از ترکیب یک سبب خفیف و یک سبب ثقیل و دو حرف آید اگر در
 مقدم داری آید بر وزن و اگر در مؤخر داری
 بر وزن و این هر دو حضور را خوانند و از ترکیب
 دو سبب خفیف و یک سبب ثقیل و سه حرف آید اگر در مقدم
 داری آید بر وزن و اگر در مؤخر داری
 آید بر وزن و اگر در مقدم و سبب آید بر وزن
 و از ترکیب یک فاصه صغری و یک سبب ثقیل و دو حرف آید

اگر وند بر فاصه مقدم ولری آید بروزن
 و اگر وند نو حوزاری آید بروزن و از کثیر
 دو کسب مخفی و یک کسب معروف است جزو آید و آن
 بود بروزن و فاصه بگری را در اصل عروض مثنوی
 نیست ولی از مستغنی که بر حرف جین بین و فاصه
 مانند بجای آن بنهند و آنرا خوانند و آن
 فاصه بگری بود و از نیز که اصلیش در کما اجزاء
 بکار برند و در استناد آنرا اختلاف است که اجزای
 اصلیش است و از این جهت جزو که اجزای اصلیشند
 بکشوند و آن
 بود هم از ترکیب این اجزاء با یکدیگر و از زده بکشوند و آن

و از این نوزده کسب پنج کسب فاصه
 عربت که در آن کسب مشعر گویند و آن
 بود و در کسب فاصه هم که عربت را مشعر گویند

و آن

و آن
 بود و دیگر مشعر که با میا عربت
 و عجم اسامی و اعداد و اجزای آن کسب در اصل مغنی
 مغنی مغنی مغنی مغنی باشد در اصل مستغنی
 مستغنی مستغنی مستغنی باشد در اصل مستغنی
 فاعلش فاعلش فاعلش باشد در اصل مغنی
 مغنی مغنی مغنی مغنی باشد در اصل مغنی
 مستغنی مستغنی مستغنی باشد در اصل مستغنی
 فاعلش فاعلش باشد در اصل مستغنی
 مستغنی مستغنی مستغنی باشد در اصل مستغنی
 در اصل مغنی فاعلش مغنی فاعلش باشد
 در اصل مستغنی فاعلش مستغنی فاعلش باشد
 در اصل مغنی فاعلش مستغنی فاعلش باشد
 در اصل مستغنی فاعلش مستغنی فاعلش باشد
 و لی این را بیشتر موع کونند در اصل مستغنی
 فاعلش مغنی فاعلش مستغنی فاعلش

فاعل باشد
 در اصل فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش
 در اصل فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش
 مفعول مفعول مفعول مفعول
 فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش
 بجز معلوم گشت بدلتی چیزی چندان گشت که با فاعلی اصلی
 در آید تا متصرف از آن تشعب گردد از آنجا که
 وجه آنرا از ارجیف گویند و رخصت در لغت از اصل
 سوز دور افتادن بود و در اصطلاح آنکه افروای سوز
 از حال خود گرداند یعنی در آن تزلزل و نقصانی
 شود و استاد عربی عجم سی و پنج آورده اند
 دو موضوع عربی سیزده موضوع عجم یکده را که
 بسیاریم کف قصر حذف حرف جریم خبریه قیض
 شتر مسهم خبری زل ترخیص طی قطع شکل صدم تسخیر
 حجب حذف جند رفع نغم جمل شرم نخر وقف کشف مسجع
 اذالت ترفیل هم لغوی و هم اصطلاحی

کف

در لغت باز داشتن بود و در اصطلاح که از فرو بستن
 که از آن سبب ضعف بود ساکن آخر باشد و فاعلش مفعول
 باقی باشد و این در مفعول و فاعلش آید که از مفعول مفعول
 و از فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش خوانند
 در لغت کوتاه کردن بود و در اصطلاح که از فرو بستن
 آن سبب ضعف ساکن آخر باشد و مفعول مفعول مفعول
 و این در مفعول و فاعلش و مفعول بود که از مفعول مفعول
 و از فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش خوانند و این را مفعول
 خوانند در لغت انداختن بود و در اصطلاح است
 که از فرو بستن که از آن سبب ضعف ساکن است باشد و این در
 مفعول و فاعلش و مفعول بود که از مفعول مفعول مفعول
 فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش خوانند و این را مفعول
 آن بنهند و از مفعول فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش
 آن بنهند و از مفعول فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش
 خوانند در لغت بی امریه بود و در اصطلاح است
 که مفعول را بی امریه از اول باشد فاعلش فاعلش فاعلش فاعلش

سینه و انرا اعراف خوانند در لغت و برای کردن بود در ^{صطلحه}
 آنست که مفعول را بی هم از اول و نون از آخر باقیه فاعیل
 بخانه مفعول بجا آن سینه و انرا اعراف خوانند در لغت
 که فاعل بود در اصطلاح آنست که حرف هم چون ساکن
 بود باقیه و این در مفعولین و مفعول بود که از مفعولین ^{علین}
 بخانه و از مفعولین مفعول بخانه و اینها را مفعولین خوانند
 در لغت و غیر کردن بود در اصطلاح آنست که از مفعولین ^{علین}
 باقیه لغت و عزم فاعیل بخانه و انرا اعراف خوانند
 در لغت و ندان پیشان ^{علین} بود در اصطلاح آنست که از مفعولین
 سبب لغت بخانه و از سبب دیگر ساکن بخانه و مفعولین ^{علین}
 مفعول بخانه مفعولین بجا آن سینه و انرا اعراف خوانند
 در لغت و مفعولین بود در اصطلاح آنست که از مفعولین
 ده سبب بخانه مفعولین بجا آن سینه و انرا اعراف خوانند
 خوانند در لغت بی کوشی رانی رتانی بود در اصطلاح آنست
 که از اعراف مفعول بخانه بود بی هم نیز بخانه بخانه و انرا اعراف خوانند

در لغت دم بریدن بود در اصطلاح آنست که از مفعولین ^{علین}
 کف بخانه مانه و مفعولین نیز بخانه فاعیل بخانه آن سینه و انرا اعراف
 خوانند در لغت و از سبب دیگر ساکن بود در اصطلاح آنست که از مفعولین
 که اول آن سبب بخانه حرف دوم آن که ساکن است بخانه و این در
 مفعولین و فاعیل و مفعولات و فاعیل بود در اصطلاح آنست که
 مفعولین را این سبب مفعولین بخانه مفعولین بجا آن سینه
 و مفعولات را این سبب مفعولات بخانه مفعولین بجا آن سینه
 و از فاعیلین الف سبب فاعیلین بخانه اینها را مفعولین خوانند
 در لغت و از دیدن بود در اصطلاح آنست که از مفعولین ^{علین}
 چهارم کن ساکن یا کن حرف ساکن بخانه و این در مفعولین
 مفعولات آید که مفعولین مفعولین بخانه مفعولین بجا آن سینه
 و از مفعولات مفعولات بخانه مفعولات بجا آن سینه و انرا اعراف
 خوانند در لغت بریدن انام بعد در اصطلاح آنست که از مفعولین
 که از آن ده مجموع باشد و ساکن بخانه و مفعولین ساکن بخانه و این
 در مفعولین و فاعیل بود که از مفعولین نون بخانه و لام ساکن ^{علین}

مسقع فعل به معنوی کجا آن بنه و از فاعل نون مجزیه لام
 شوق فاعل به معنوی کجا آن بنه و از فاعل نون مجزیه لام
 درت و با چهار پای باشکال سبب بود و در اصطلاح کجا آن بنه
 الف از سبب اول و نون از سبب چهارم فعلت به معنوی تا و اول
 مشکول خوانند در لغت کوش بریدن بود و در اصطلاح
 لکن که از فاعل سبب چهارم میفشد و در قطع شوق یعنی سکنش
 میفشد و تحریکی که پیش از سکن بود سکن شوق فاعل به معنوی نون
 کجا آن بنه و از مفعولات و نه موقوف میفشد مفعول به معنوی نون
 کجا آن بنه و اینها را بصحیح خوانند در لغت خبر اولیه شدن
 باشد و اصطلاح لکن که فاعلش را حقون سازند تا فعلش شوق
 بر حرف دومش سکن کنند تا فعلش شوق و مفعول کجا آن بنه
 و از اشعش خوانند در لغت چیزی از چیزی یا کسی بیرون
 بود و در اصطلاح لکن که فاعلش را حقون کنند تا فعلش شوق
 پس فاعله صغری از آن بنه از بنه به معنوی کجا آن بنه
 چون از فاعلش خبر و از اشعش خوانند در لغت و بنا که

بود و در اصطلاح لکن که از مسقعین و بنه میفشد شوق
 فعل کجا آن بنه و فعل نون چون از مسقعین خبر و از اشعش
 خوانند در لغت یعنی بریدن بود و در اصطلاح لکن که از اشعش
 دو سبب میفشد و تا سکن کرد دلالت به معنوی کجا آن بنه و فعل
 چون از مفعولات سبب چهارم میفشد و در لغت بریدن
 بود و در اصطلاح لکن که از خبری که لول آن دو و حیثیت سبب
 میفشد این در مسقعین و مفعولات بود که از مسقعین فعلش
 فاعل کجا آن بنه و از مفعولات مفعول به معنوی بصحیح
 کجا آن بنه و از اشعش خوانند در لغت خبر شدن بود و در
 اصطلاح لکن که از حقون فاعله شوق به معنوی کجا آن بنه
 و فعل نون چون از حقون خبر و از اشعش خوانند در لغت سبب
 شدن بود و در اصطلاح لکن که از مسقعین سبب و فاعل کجا آن بنه
 هر دو میفشد متعین به معنوی بنه و از اشعش خوانند
 در لغت و در پیش شکش بود و در اصطلاح لکن که از حقون
 فاعلش میفشد مفعول به معنوی کجا آن بنه بصحیح لام و از اشعش

از هم خوانند در لغت کلمه بریدن بود در اصطلاح است
 که از مفعولات چیزی که کلمات مانده بود تا نیز بقیده لامینه
 و بجای آن بنهند و چون از مفعولات چیزی را از هم خوانند
 در لغت باز ایستادن بود در اصطلاح است که از
 مفعولات تاکن کردن مفعولات نشو و انرا موقوف خوانند
 در لغت برهنه کردن بود در اصطلاح است که از مفعولات تا
 بقیده مفعولات مانده مفعول بجای آن بنهند و انرا موقوف خوانند
 در لغت تمام کردن بود در اصطلاح است که بر جوی کر
 آن سبب ضعیف باشد یک حرف ساکن زنیات کرد چون معین
 که مفعولان شود فاعلان که فاعلان شود انرا موقوف
 خوانند در لغت دامن برهانن بود در اصطلاح است
 که بر جوی کر آن و بدو جمع بود یک حرف زیادت شود و این
 در مسفعین و فاعلن آید که مسفعین مسفعلان شود
 و فاعلن فاعلان کرد و این را مذل خوانند در لغت
 دامن دراز کردن بود در اصطلاح

استاد اجین کرده اند بدکنه اواری بود با سر کرم
 آئیده باشد
 کل معنا لبشیرین او بر سگر باشد مل عمل معاین معین
 معاین معین اینجا الفظ تصنیع رنگین و شیرین و او
 و بره و سحر و سگر باشد و کل دمل و رعنا و کمر است که هر یک از این
 دو قرینه باشد که منفق از بعد دو مقدار و حرف روی که
 تصنیع معین باشد
 از زخم کرم باز کرد معاین معاین معاین معین
 اینجا کرم بازاری اگر چهار بار آمده کرم
 بازاری کرم کرد و کرم باز کرد کرم شد و کرم باز کرد باز
 و باز آوردن و کرم باز کردی باز آوردن از تصنیع معین
 از آن گویند که کلمه که در تصنیع معین که دارند اینجا جفین آید
 بنا در جفین بر تازی
 بود لغت تو را صد چنین که سنا بر کل سوزر سنبل بوده چنین
 جفین معین معین معین معین معین

چنین و همین گفته بر این معنی دیگر دارند یعنی غم زدن
 و بگینش هفتش به باشد ز بار غمنایم و بگینش غمناست از دو کلمه
 که بصورت یکدیگر مانده و در معنی مختلف باشند
 زهی کرد و زهی کرد و زهی در دو
 در زهی در دو زهی در زهی بر دو زهی بر دو
 معین معین معین معین معین معین معین معین معین معین
 در دو در دو در دو در دو در دو در دو در دو در دو در دو
 دیگر که گفته و بگینش ناقص است که حرکت مختلف باشد

چو کلمه پیش و نیم به باشد با خفا هم خفا هم کلمات
 سر و کل رخ مرد در نام نام معاین معین معین معین
 معین معین معین معین معین معین معین معین معین معین
 دو کار است ز غم خواری
 گشتم در عشق آن دلبر که آن غم خواری از شداد بود بهتر
 معاین معین معین معین معین معین معین معین معین معین معین
 غم خواری و غم خواری است

ای

یکی یک کلمه که بی مرکب است که آن غم از خواری
 ترا چون کینه و بکار کار است
 دل خرد از آزار زار است معین معین معین معین معین
 بکار و کار که آزار زار که در آخر معنی است
 یکدیگر آمده اند و از آن زمان مگر گویند که دو کلمه معین است
 یکدیگر آمده اند و از کلمه اول را حرفی یا بیشتر زاید بود
 بود
 خازم چه حور است و سوسه دارم چه حور است معین معین
 معین معین معین معین معین معین معین معین معین معین
 و داری آن را این را مطرف از آن خوانند که همه در دو معین
 دو حرف که یعنی یک حرف آخر کلمه مختلف است

پری ندارد کس نمی بشود چنین چنین بشر دهد از این سیر که
 به بود زور عین معین معین معین معین معین معین معین
 اینجا چنین و چنین و بشر و بشر که هر دو در تیره

منقح اند و بمقوف مختلف

نظیرت در کوهی

نظر ناده ماسی زمین را در زمانت مآورد قری و جوی

مفاعیلن فاعیلن مفاعیلن فاعیلن اینجا

نظیر و نظر و زمین و زمان که حروف اینها ازین یک مشتق اند
یعنی یکدیگر نزدیک اند

ای کمال سوری

نایبی کبی دور بسته ام ز جوری بسته ام ز جوری

فاعیلن مفاعیلن فاعیلن مفاعیلن بسته اینجا

و دور و جور و جور است که بعدد حروف و حروف و ک

باید که منقح اند و سبب کونه بود سبب کونه بود سبب کونه بود

و سبب مطرف

ای دلت بسختی بسته ننگ خاره وی دلم ز شکر

کشته پاره پاره فاعیلن فاعیلن فاعیلن فاعیلن بسته اینجا

بسختی و شوق و بسته و بسته که برون منقح اند

۱۰۹۰

اما حروف و نوازند

من عاشق دلداده مهر رنگ چون چشم تو سازد بفسون جود

بیرنگ مفعول مفاعیلن مفاعیلن مفعول مفاعیلن اینجا

رنگ و بیرنگ که کبی بعدد حروف بیشتر وی کسرت

اما کجوف روی منقح اند نوع دیگر

از عشق زخمت آمد آدم کجمن شنید از آن کج کمال

آمد پیوسته کلام مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

اینجا آمد و آدم و کمال و کلام که بعضی حروف

اد کشته است و بعضی بر سجا و مقلوب هم کونه بود مقلوب بعض

و مقلوب کل و مقلوب جمع و مقلوب مشبوهی

چو در کار ای صنم رادم ملازمت به بیدارم

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن کل را هم و ملازمت

که حروف اینها تمام کشته است

رود در چشم ره که آن هر شد و

روز و آزان نمائند باز و روز مفعول مفعول

مفعلین فاعل اینجا می رود و در روز و روز و روز که با
و آخر مصرعها آمده اند و این را می گویند که اول و آخر
پس با اول و آخر مصرعها آید چون دو مال

مانند و ایچم و هدی لوم سنا نادری
باشند محمد شایب نادان مفعلین فاعلین فاعلین فاعلین فاعلین
این را مقبول می نویسند از آن گویند که اگر از اول مصرعها
خوانی و اگر از آخر مصرعها تا اول خوبی همین دو مصرعها
بی معنی تغییر می دهد و هر چه چنین شده اند را مقبول می نویسند

دلدارا وقت سحر کردش نظردار ما ای صد هزار از او
بر منظر دلدارا مسفعین مسفعین مسفعین
مسفعین با اینبار در العجری الصدردلدارا و دلدارا که اول
و آخر بیت آمده است معنی

شام از سیاه در برم ای (شام) حسن
شکست کین رند کرد دلدارا شام مسفعین

مسفعین

مسفعین مسفعین مسفعین اینبار در العجری الصدرد
و شام که مادل و آخر بیت آمده اند و هر یک معنی دیگر دارند

بگذار ایار زنت قمر باد که بر ما که هستی خوشتر از شمشیر
مسفعین مسفعین مسفعین با اینبار در العجری الصدرد
قمر و قمر که یکی در بیت مصرع اول و یکی با آخر مصرعها
آمده است یک معنی

گر چه بری را ز بند پیش رخنه کری
شاید اگر بار در کجا بود آن بری مسفعین مسفعین مسفعین
مسفعین با اینبار در العجری الصدرد بری و بری که یکی
پسند و یکی بری باشد که تجسس آمده و یکی در بیت مصرع
اول و یکی در آخر مصرعها آمده اند

بر بر اگر رسد دنی فاشد و سیم بر دلگند درخت
دو نیم آید از آن زمان به بر مسفعین مسفعین مسفعین

مغشغش باشد اینجارد العجری الصدر بر بر سر است که هر که از تو
سخن اندیدی با اول مصراع و یکی با آخر مصراع آخر آمده اند

مکش ز کین بر زمین سخن را تنه بجا
اگر چه بن زنده بودی که گویشی مغشغش مغشغش
مغشغش مغشغش باشد اینجارد العجری الصدر مکش و کشی است
که با اول و آخر بیت آمده اند و کجوف بکلمه که نزدیک اند و از
یک نوع سخن هستند

در دوت بکار آید هزار در دل جز این نمی مکار
سغشغش سغشغش باشد اینجارد العجری الصدر بکار
و مکار است که کجوف با هم نزدیک اند و بمعنی دور
نام و سنگم کجوف و نیم جسم و جانم شد بر یغما

روز و شب در انتظارت میمید هم چو بی برتها فاعلاش
فاعلاش فاعلاش فاعلاش با آری می تضاد نام و سنگم
و کجوف نیم و جسم و جانم و روز و شب هر دو کلمه ضد یکدیگر اند

در علم

در هر کلمه که عکس هم باشند از زامه مقدار گویند
یاغ و راغ از لاله و کل گشته بود

برین از سخن بینی چمن را چلو کاه عور عین
فاعلاش فاعلاش فاعلاش فاعلاش با آری می تضاد
یاغ و راغ و سخن و سخن است که هر دو قرینه با هم کجوف
روی و وزن متعقباتند و صرفه های اول مختلف است
که نیم شود و کفایت است فاعلاش

چون نمائند محنت و غم عرو و در کجوف فاعلاش
فاعلاش فاعلاش فاعلاش با آری می تضاد
که بی کجوف کفایت و معرظه نباشد و کین فاعلاش
و کجوف سخن محنت و غم و نمائند عرو و در کجوف

ندهد در آن کردل چاره رست که بیایم غشغش بعد از آنکه بچو
فعلش فعلش فعلش فعلش با آری می تضاد
دامن لفظ رست دل و پای علم است که نه زلف را دامن و نه لاله را

دلست و نه غم را با بود اینها بعبادت آورده اند
بی حالت دل نخواهد بود از بی دماغ
چنانچه از بعضی گویند فاعلان فاعلان باشد
اینجا عرض آرایش سخن است مطلع که لفظ لغت در نگاه
داشته است

با سکا است تا و چند ی بردره سر نهاد برتیش
هر خدمت یاد شده فاعلان فاعلان فاعلان
باشد اینجا نیز عرض آرایش سخن است در تخلص
من نیارم بوسه جبین از دست
که تو جنبشی آن بود عینی کرم فاعلان فاعلان
باشد اینجا حسن مطلع سر خوار است که بشیرین کاری
دوستی را دل تو آری دشمنی را جان گذار
فاعلان فاعلان باشد اینجا مدح موجب دل تو آری
دوستی و جان گذاری دشمنی است که او را بدست هر دو
کرده شد

برای رضی خدا را شکر و لاله گشته دست خط و حال غمگین
دل شکر چنین شکسته اینجا امرات نظیر عارضه خدا را
و حال و کل و لاله و غیره مشک است که اینها باید که میسازند
دارند بجز سرع و منسره و مخفی و مضارع و مجتهد
و منفی و سالم مستعمل میسازند از لکن خوش آئینده بنا
ای بر حرف رو کل بوده خار

در ره سودای تو خجرات عار مفعول مفعول فاعلان
باشد اینجا محتمل الصندین کل عار و خجرات عار که هر که
دو طرف دارند که آن کل عار شدن و عار کل شدن و خجرات
عار و عار خجرات یعنی بر هر دو طرف عمل توان کرد
سرو تو باشم سیم

لیک بوسه سروت مفعول مفعول فاعلان
باشد اینجا تا لیک استوار کردن بود که چون سرو او را سیم
مدحش کرد چون گفت و لیک کسی بندار که پیوسته کرد
و نیز استوار است در غم او جان

سپرد عشق زار و نزار ای صنم کل غدار کام دل من بر آ
 معشوق فاعلات معشوق فاعلات باشد اینجا
 الفتات است که از غایتی که در غم اوست بخاطر ای صنم
 زخمه است و آنرا و عکس آنرا بلکه از اینها بگویم رضی نیز الفت
 گویند ای که بزرگ سخن سرو تو
 دارد که مثل مرعی صفت نامده معشوق
 فاعل معشوق فاعل باشد اینجا ای صنم بری و اشری است
 که اینها هر یک دو معنی دارند که یک بر ملو و یک بر بر معشوق
 باشد و اشری طبع و یکی روی او بود و هر چه او را دو معنی
 بود با بیشتر آنرا ای صنم گویند و ای صنم بنگان افغان
 بود که چون معنی دریا بندگان مبرند که معنی دیگر دارد

اینخت اصحاب آمده بر روز
 زلف تو باشد مدام چون شب و کور ای زهر معشوق
 اصحاب غنن آمده بر معشوق نوزاد زلف تو با معشوق
 مدام

شد مدام فاعلان چون شب دی معشوق جور فاعل اینجا
 مطلق روی و زلف آنکه یکی را بافتا و یکی را بسبب نموده

چو قدرت نارون بود اگر شمع بود قمر جو زخم بود قمر اگر شمع بود
 چو قدرت نافعلاش رون بود معنی اگر شمع بود
 بود قمر معنی جو زخم فعلش قمر معنی اگر شمع بود فعلش
 بود قمر معنی اینجا عرض نارون و قمر است که نارون بیابلا
 و قمر روی او مانند کرده است شرط لکن نارون را زخم قمر را
 لب شمع با جو این را منروط از آن گویند که در شرطی بود

کل و سره قرار دل بر بود سبب است بر معنی گفته شود
 تقطیع کل سره فعلش قرار دل معنی بر بود فعلش
 سبب بر فعلش بر معنی گفته شود فعلش اینجا کلاه
 سرو و سبب بر معنی را بر و بالا و زلف بنا کوش معشوق نموده کرده
 شد چو کلاهها بر سر تو دهن نام نبرد این را نشانی است از آن

بهر عیشیم جو آرد تخت لیک لعین جو چشم من در بار
تقطیعش بهیچ عیشتم فاعلان جو آرد و معانی بی کشید لان لیک
لعین فاعلان جو چشم من معانی در بار معانی لان ایجا نشید
نسوت لیک عیشتم جو را کوا سنج او مانند کرده است سنجی و لعین
او را چشم معنی مانند کرده است بر بار و این مان نشید نسوت
لوزا که سد که یک چیز معنی را یک چیز او و یک چیز او را یک چیز
حق مانند کرده یعنی که در نشید بر بار نه

شده هم صبح از آمد و شده روز من از آمد هم
تقطیعش شده هم فعلان صبح از آمد معانی در و معنی
شده بر و فعلان زمین از ان معانی هم معنی ایجا نشید
عکس هم صبح کرد ایندن آرزو بر او و نشیدن روز آرز
خم بود که اینها بر عکس مانند کرده شده

ان

کران طره هر شکر معنی بر آید و در آفره ماه چو آرد روی
تقطیعش کران طره معانی عمل است شک فاعلان بما چون معانی
نداد بر بی فاعلان در آفره معانی عمل است ماه فاعلان چو آرد
معانی نشید رو فاعلان ایجا نشید ایضا کران طره او را معنی
و روی او را ایجا نشید کرده زمین بی نماید که نشید معانی عمل است

میرشم
کفتم من برش خرد از راه طغنه ام کنایه
چنین که که با شمعش تقطیعش کفتم من معقول من بر شمع فاعلان
علاست روز از راه معانی طغنه ام فاعلان فاعلان معقول ایجا نشید
فاعلان کما شد من معانی من برش فاعلان ایجا نشید
تقطیعش معنی که بر او مانند کرده و با زمع کرده و بر او
بر معنی تقطیعش نه

ای ماه و ماه کیوان چو شتری نرزه
یکیک بر استانت صد بار بر نه که تقطیعش ای از معقول ماه
کیوان فاعلان چون شت معقول بر روز هر فاعلان بر یک

مفعول بر استخفاف غلاش صده بر مفعول سر زلاله فعلان
اینجا سیما قه لای اولی که طبعی خود از پی هم بیارند که فعلان
و فلان و یا از شما چیز بدانی بخت با خودین بخت هر دو است

بجهره در بر مری بطره شک عبیری
بجده رگت روی بفره آفت جان تقطیعش بجهه به مفعول
بر مری فعلان بطره مش مفعول عبیری فعلان بجده را
مفعول حوت روی فعلان بفره آفت مفعول آفت مفعول
اینجا شیب الصفا است که او را بچند گونه صفت کرده

رود روشن رو نور آمده جان شایسته رفت در لیم که افغان
تقطیعش رود رو مفعولش رو فعلان منور آمده عن
ده جان فعلان شیبانی مفعولش ره زلف فعلان ملامش
مفعول کشتن فعلان اینجا همش متورط رود روشن و
بهره اگر خود رود روشن و شبیره پلنگ و حوت لفظی است

ب

کری او سخن تمام با از از بر آتای نظم یا بر صرورتی
از بند و آن سر کوبه و خوش قیام و متوسط و مبع و ما متوسطه
مبع آوردیم

نهالی سرو قد را که باگ تازه و تر کمین بند از از کشته سرو چینی
تقطیعش نهالی سرو مفعول و قد را فعلان کما و تا مفعول
زه و تر فعلان کمین بن مفعول ده از از فعلان د کشته سرو مفعول
و چینی فعلان اینجا همش مبع با د تازه و تر که عمیا سخن در آمده
که ربط سخن که نهالی سرو قد را کمین بند از از کشته سرو چینی
از راه معنی نه از راه وزن بر آتای نظم آن و عا آورد
شد که با د تازه و تر و چون همش مبع و دریا لفظ همش آمده
از از همش مبع گویند که سخن را لطف افزاید

نظر از آن سخن بکل من که کلا درین شته نشود که از کجا بجا
تقطیعش نظر از آن مفعول کنونی فعلان بکل من مفعول کنونی
فعلان درین شته مفعول نشود فعلان که از کجا مفعول کنونی

اینجا ارسال المنل که در وقت که با هم قرین کردند و باز تا یکدیگر
که از کجا بجا

بالت چه مصلحتی داده نرود چنانچه بود با بخت چه مکررم بنده پیش
تقطیعش بالت چه فعلات بر طبق مفعولن داده نرود فاعلات
چو مفعولن با بخت چه فعلات هم مکررم مفعولن بنده پیش
فاعلات خالی بود مفعولن اینجا دو مثل میزند یکی بر او و یکی
یکی بر نه او و دیگری مثل میگوید داده نرود چنانچه بود یعنی قیاس
او چیزی نیرزد که می داده و لعل است مثل دیگر میگوید که بنده
پیش چنانکه بود یعنی به پیش او چه وجود دارد که بنده
او شاه است

چه کسیر بدست بود نام ترک است بود تقطعش
چه کسیر فاعلات دست بود مفعولن نام ترک فاعلات
ست بود مفعولن یعنی سیر را چه خوانند دست را بد گویند
چون پدر را بگوی چنانچه نمی بینند ستود

بگو چه بر آنکه باشد چنانچه گشت عجز می که مصلحت قباد بر

تقطیعش

تقطیعش بگو تا خون چه میرسد که مفعولن کجا خون قندش
چنانچه مفعولن گشت عجز می که مفعولن مصلحت خون
قباد بر مفعولن این است که بخت که بختن خم است بر روز نرود
حق لایرو است بر ستاره

گفتم ای مکرر گفتن از زمیناد که در کتب آن هم گفتن ازین
حذر تقطعش که مفعولن فاعلاتش در مکرر فاعلن گفتن از زمیناد
در کله فاعلن که مفعولن فاعلاتش گفتن فاعلن گفتن از زمیناد
لمحذرفاعلن اینجا عرض گفتم که مفعولن در سوال است

ای دگر دلشکن در تمام آن من از روز و چه حسن بخش این
تقطیعش فاعلات دست بود مفعولن دلشکن فاعلن در خانما
مفعولن کسیر فاعلن از روز و چه مفعولن بخش
بخش بر این مفعولن فاعلن اینجا مسمط که مفعولن
بچهار بخش را کرده در چهار قاعه مکرر گفتم
انتهای و عجز و پر دست علی و یاری

که خبره آنچه روز زخمت بکاه نظر بنا بری تقطیعش و نه روی
 مفعلین و عور و پری مفعلش و یا ملک مفعلش و یا پری
 مفعلش که خبره آنچه مفعلش ز روز زخمت مفعلش که نظر
 مفعلش بنا بر مفعلش اینجا جای اهل العار که که مدانه
 که حیرت خود را نادان میسازد و بی برسد که تو فلانی فلان
 کرم بتا بنی حیرت که ندان که چه صورتی
 سحریم که ندیده ام که ملک و کسیر تقطیعش کرم بتا مفعلش
 بنی حیرت مفعلش که ندانست مفعلش که چه صورتی مفعلش
 سحریم مفعلش که ندیده ام مفعلش که ملک بود مفعلش
 که سحر اینجا یعنی آن که حیرت یعنی بد که بشتر که ادبیت
 مکرر زاننده است
 رزادرم از روز زخمت دوار روی از در دردم دوا داد در
 تقطیعش ز راد و فعلی هم از رو و فعلی یزددم فعلی دوا داد
 فعلی وی از در و فعلی در دردم فعلی دوا داد فعلی در دردم
 فعلی اینجا مقطع است که چه حرف است پیرسته نهی

سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله
 سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله
 سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله
 فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله
 تا آخر پیرسته توان نوشتن و این است از شش حرف که سلسله است ب
 س ن ی س
 من از خرم شرم چه سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله سلسله
 من از خرم فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی
 فعلی ری ای بی فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی
 رتبه سلسله بود که بان فقطها سلسله سلسله بود این است پیرسته
 فقط دار و یک حرف فقطه ندارد
 دلائقش اگر سلسله است آمد زخمت
 به پیشی رسد نغری که زخمت تقطیعش دلائق فعلی سلسله فعلی
 فعلی زخمت آمد فعلی زخمت فعلی به پیشی فعلی سلسله فعلی
 فعلی زبانه فعلی زخمت فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی سلسله فعلی

نقطه باشد و کلفظی باشد بود و چیزها بسی بود که در چشم او میانه
بود و یک چشم او نبود باشد

سر آرم همه عذر در مردم اگر راه
رو هم رسد و را لم تقطعش سر آرم فون هم هم فون در در
م فون ردم فعل اگر فون حرو هم فون رسد و در فون
الم فعل حروف این بی مجموع بی نقطه است

نقش جینت کجی ز جنت فیض جینت کجی بشقفت
تقطیعش نقش مع ل جینت فون کجی فیض ل جنت فون
فیضی فیض ل جینت فون کجی مع ل بشقفت فون حروف
این است مجموع نقطه دارند

حسن و لطف ترا بنده شه هر دو خط و خال ترا از یک چیز خوانده
تقطیعش حسن خط فاعل فاعل فاعل بنده شه فاعل هر دو
فاعل خط و خال فاعل ل فاعل ل فاعل ل فاعل فاعل
خاکره فاعل ایجا جمع بیجان حسن و لطف و میانه هر دو

۶ نوادار

چو زخت بنوع کل با ارم چو قدرت بنوع قدر سر و عین
تقطیعش چو زخت فعلن بنوع فعلن کل با فعلن ارم فعلن
چو قدر فعلن فعلن قدر سر فعلن ایجا فعلن
میانه او و کل و قدر او سر و کچون کت که چون قدر او بنوع
تفریق کرد یعنی از هم جدا کرد

کونه ز کجی نخنده شیرین دار بنا خط معجزه چو در باها
تقطیعش کونه ز کجی فاعلش خنده شیرین فاعلش دار بنا کجی
خط معجزه فاعلش چو در عین فاعلش باها مسفعین ایجا تقسیم
که دو صفت او را بد و جز تقسیم کرد کونه را بر کجی خنده را
بشیرینی این تقسیم از آن گویند که دو چیز را بر دو چیز تقسیم کنند

چو قدر که صندیر کند سر بنوع چون قدر سر و صندیری
تقطیعش چو قدر که فاعلش چو صندیر فاعلش کت که صندیری فاعلش
قدر سر و فاعلش صندیر فاعلش ایجا جمع که قدر او را با صندیر

کرده است چون کت نحو بفرق کرد میان در او و صوبه

و عارض چون لم سکتا عکارا و لکن است این بر در و اول
تقطعی است چون مع عین لم سکتا مع عین مد لکن را عین
و لکن بر معین در است لکن بر معین در و انوار عین
اینجا جمع میان دکان و دل معنون و عایش و باز تقسیم کرد کت
پر در و این بر در است

بی خوانند ام ان لب و بی نشاید کان جن به بد باده دل گزاید
تقطعی معجزه معقول ام ان لب مع عین بی نشاید فاعلین کان
جانب معقول دهد باده مع عین دل گزاید فاعلین اینجا بی
باید معنون جمع کرده است و باز چون نشاید کت میان نشاء فرق
کرد و باز تقسیم کرد کت کت جن بشنود باده دل گزاید یعنی الم سکتا

عین ارجح است و لکن چنان در در اینجا فرار از لفظ غیر سا
تقطعی عین ارجح است عین ارجح است عین ارجح است عین ارجح است

در اینجا فاعلش فرار اول مع عین فاعل غیر سا مع عین ارجح است
عین ارجح است که کت ارجح است و لکن چنان در در لفظ که کت ارجح است
بتفسیر ارجح است دارد چون کت در لفظ روشن نشاء تفسیر
کرده شد

یا غم شده ام در کت کت کت کت کت کت کت کت کت کت کت
در در کت
بد کت
دور مع عین ارجح است بتفسیر ارجح است دارد یا غم شده ام
که تفسیر میکنند و میگویند هر کت
که کت
کت روشن نشاء کت کت

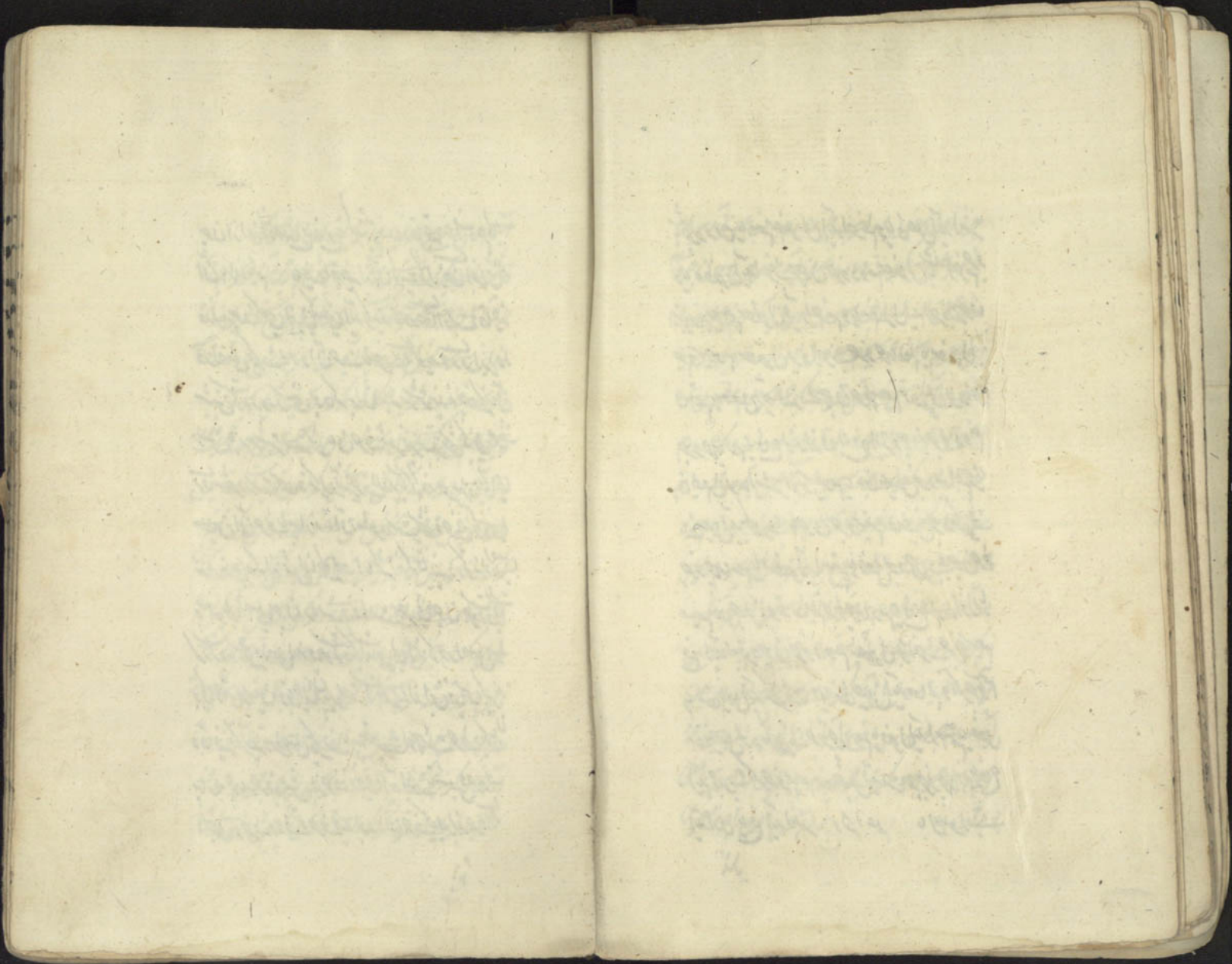
و ان از
سفر کت
دو کت

مفعول آید و اجزای آن بدوازده نوع بگردد و اول شجره
احرم مفعول آید و اجزای آن نیز بدوازده نوع بگردد

جرو اول مفعول بود اجزب جرو دوم یا مفعول آید سالم
یا مفعول آید مکفوف و یا مفعول آید مقتضی و چون جرو
مفعول بود سالم جرو سوم یا مفعول آید اجزب یا مفعول
آید اجزب و چون جرو سوم مفعول بود اجزب جرو چهارم یا
مفعول آید استم و یا فعل محبوب و اگر جرو سوم مفعول بود
اجزب جرو چهارم یا فاع یا فاع بود استم و اگر جرو دوم
مفعول بود مکفوف جرو سوم یا مفعول آید سالم و یا م
مفعول آید مکفوف و چون جرو سوم مفعول بود سالم جرو
چهارم یا فاع یا فاع بود استم و اگر جرو سوم مفعول
بود مکفوف جرو چهارم یا مفعول آید استم یا فعل آید محبوب
و اگر جرو دوم مفعول آید مقتضی جرو سوم یا مفعول
آید سالم یا مفعول آید مکفوف و چون جرو سوم مفعول
آید سالم جرو چهارم یا فاع یا فاع بود استم و چون جرو
سوم مفعول بود مکفوف جرو چهارم یا فاع بود استم یا فاع
بود محبوب

یا

یا جرو دوم یا مفعول آید اجزب و یا فاع مفعول آید استم
و یا مفعول آید اجزب و چون جرو دوم مفعول آید اجزب
سوم یا مفعول آید اجزب و یا مفعول آید اجزب و چون
جرو سوم مفعول بود اجزب جرو چهارم یا مفعول آید
استم یا فعل آید محبوب و چون جرو سوم مفعول بود اجزب
جرو چهارم یا فاع یا فاع بود استم و چون جرو دوم
فاع مفعول بود استم جرو سوم یا مفعول آید سالم و یا
مفعول آید مکفوف و چون جرو سوم مفعول بود مکفوف
جرو چهارم یا مفعول آید استم یا فعل آید محبوب و چون جرو
سوم مفعول بود سالم جرو چهارم یا فاع یا فاع بود استم یا
فاع آید استم و چون جرو دوم مفعول بود اجزب جرو سوم
یا مفعول آید مکفوف و یا مفعول آید سالم و اگر جرو سوم
مفعول بود مکفوف جرو چهارم یا مفعول آید استم یا فاع
آید محبوب و اگر جرو سوم مفعول آید سالم جرو چهارم یا فاع
آید استم یا فاع آید استم و اگر اعلم یا بصواب

چون از روز اول و صناع فارغ گشته حدود قافیه و حرف و کلمات
 آن باز نویسیم قافیه را قافیه از آن گویند که در قافیه اعراسی
 در لید چون کسی از بی کسی آید گویند که در قافیه اوست قافیه
 در اصل یک حرف بود و آن حرف را حرف گویند و در او از روز
 مشتق آید و در سنی بود که بر آن بار بر سرش نهند یعنی که آن
 رسن بار بر سرش بسته شود آن حرف شعر نرسد یعنی که بی حرف
 رسد شعر در دست نهد و مکرر آن حرف را نهد تا که در همه سینه ها جای آید
 معین آن حرف را بسیارند تا آن شعر در دست نهد و حرفی که در سینه
 سازند باید که از نفس آن کلمه جدا اما گفته اند که قافیه دو گونه است
 و معمولی اصلی چون راست و مانت معمولی چون هم است و کلمات
 که از او ساخته اند و اصلی اند و هر دو یکی است و یکی اند که در اصل هوا
 و کلمات در سینه و تا با آن پیوسته که هم را از این قیاس گیرند
 و قافیه که در اصل یک حرف است به تعریف او است حرف دیگر با آن
 پیارند چهار حرف پیش از حرف روی آید الف تا سیم و حرف
 دخیل و حرف ردف و حرف قید بود و آن حرف که بعد از حرف ردف

۱۰۰

آید و اصل و حرف و حرفه و ناسره بود لهذا در قافیه
 قافیه در اصل یک حرف است و اگر مشتق باشد در آن نقطه از نهادن
 حرف تا سیم و دخیل و ردف و قید بود و از اول و اصل و حرفه و ناسره
 و با این سه حرف سس حرکت نرسد و آن رسن اشیاء و حذر و حذر
 و حری و نفاذ بود ترقیب کلماتی که در قافیه آید حرکت
 قافیه را سس بود و قول است که رسن اشیاء و حذر و حذر و حذر
 و از آن چهار حرف که پیش از ردف آید که اصل قافیه الف تا سیم
 و حذر و دخیل قافیه سس تعلق دارد و از آن سس حرکت نرسد
 حرکت از آن این قافیه است چون عاقل و جاهل که اینجا الف تا سیم
 و قافیه و حرف دخیل اند و لاف و دو حرکتی که پیش از سس آید
 رسن حرکت و دخیل که پیش از این قافیه حرف و حرکت است
 و این قافیه صفت عرب است که اگر چه با عاقل جاهل مقبل منقلب
 ر و او بود اما چون عرب در مطلع الف تا سیم جاری تا آخر آن بیاید
 آورد و اگر نه چنین قافیه نرسد و حذر و حذر و حذر
 و عقیده حذر چون قر و کر که از ر و دو حرکتی که پیش از ر آید

بوجه این را یک حرف دیگر گفت و این را بجز خوانند نیز آن یک حرف
 یک حرکت دارد و در وصف حرف ایتم بالفی چون کان و جاب و کوا
 چون نور و جو ری چون دین و چنین و یا حرف کوا و کوا
 اول قید ممتنع باشد و قید نیز حرفی بود ساکن که بکار خداید
 و بکار در حرف که آید تا به چون مرد و در و چون قند
 و چند ایجاب الفکان و جان و دا و نور و جو ری و این و چنین و
 دراء و در و در و نون قند چند قید اند و حرکتی که پیش از قند
 و در آمده است که آن چهار حرف که پیش از و و و و آید
 این بود و لکن چهار حرف که از حرف و آید اول وصل بود
 که از بی رو آید و روی متحرک که در وصل و اصل که در چون
 سرم و برم که ایجا را دو و بهم وصل و حرکتی که پیش از رو
 آید و وجه و حرکت رو بجز می این قافیه را در و حرف بود و نا
 وصل متحرک و دو حرکت است دوم که بجز از حرف و وصل آید و و
 بود و نا وصل متحرک که در و حرف و و از این آن دنیا آید
 مثل همیش و همیش که ایجا را دو و بهم وصل و این و و و

و کوا

و حرکتی که پیش از رو آمده و وجه و حرکت رو بجز می و حرکت وصل و
 این قافیه و حرف و حرکت و هر حرکت که بجز از رو آید خواه یکی خواه
 بیشتر از آن خوانند و هم حرفی که از این حرف آید از آن فرید که در چون
 و برت و در صورت ایجا را دو و بهم وصل و این حرف و و و و و
 و حرکت باقی است و وجه و حرکت رو بجز می و حرکت وصل و
 این قافیه چهار حرف و و و و حرکت و چهار حرفی که بجز از رو آید
 بی آید تا سه که چون شمش و شمش و ایجا شمش اول روی
 و دوم وصل و یا حرف و و بهم فرید و شمش تا به این قافیه را
 حرف و حرکت و حرکت که از رو آید که در شمش و چون از حرف
 و شمش حرکت در محل خود در آن شد اکنون از هر قافیه بی
 بگوئیم و حرف و حرکت آن بازنه ایم تا روشن تر شد
 جو بوی تو آرد نسیم که در این کند دل رو آید جان و سر
 ایجا را دو و حرکت که پیش از و آید در این قافیه و حرف
 و حرکت آقا قافیه و حرف بالف که بگوئیم رو آید لجهام که در
 در جهان بگوئیم ایجا را دو و الف و حرف و حرکتی که پیش از رو آید

آمده خند و درین دو حرف یک حرکت قافیه در اول
 یکسوی سخن و روی تو خور ما چه چشم بد از جمال تو دور اینجا
 را رو و اول و در حرکتی که پیش از رد آمده خند و درین قافیه
 دو حرف یک حرکت قافیه در ف با ای لب ت را که حوی کین
 حرم سلام خورشید چینی اینجا زن رو و یا رد ف و حرکتی که
 پیش از رد ف آمده خند و درین قافیه هر دو حرف در یک
 حرکت معیند بایقید ای و چه از شوی زایم فرد بنوی درانه
 مثل تو مرد اینجا دل رو و را لیتد و حرکتی که پیش از رفتد آمده
 خند و درین قافیه هر دو حرف یک حرکت قافیه در ف صبی
 در آمده چون دل غم عشق رو را در کت در جهمه تخم را و کالت
 اینجا تا رو و الف رد اصلی و همین رد خرابند و حرکتی که پیش از رد
 آمده خند و درین قافیه هر دو حرف یک حرکت قافیه موصول تا که
 بیغام تاورد نسیم سحر می کند خسته دلم در قش عشق سحری
 اینجا را رو و یا وصل و حرکتی که پیش از رو آمده تو صد و حرکت
 رو جری در این قافیه دو حرف و دو حرکت قافیه و وصل و حرکت

هر که در عشق یار با قمرت در صفا مل در در محبت است اینجا هم
 رو و این وصل و تا و خروج و حرکتی که پیش از رو آمده تو صد
 و حرکت رو جری درین قافیه هر دو حرف و دو حرکت قافیه در خروج
 درین صبر بر سر سهری بر کلمت عشق چون هر سو هزارانک بس عشق
 و اینجا لاله رو و درین وصل و تا و خروج و درین و مرید و حرکتی که
 پیش از رو آمده و تیه و حرکت روی جوی و حرکتی که دراز
 رو آمده نفا درین قافیه هر دو حرف و دو حرکت قافیه در وصل
 و خروج و مرید و نایره من چون هر استمت بند با حرکت
 اینجا را رو و درین وصل و تا اول خروج و میم مرید و تا ثانی
 نایره و حرکتی که پیش از رو آمده آنفا در این قافیه هر دو حرکت
 و دو حرف قافیه و وصل و رد ف در درون تخم عشق میکارم
 خون دل زان کزیده بی بارم اینجا رو و میم وصل و تا خروج
 و حرکتی که پیش از رد ف آمده حد و و حرکتی که رو جری
 در این قافیه هر دو حرف و دو حرکت قافیه و وصل و حرکت
 و مرید هر که در عشق دوست کشد زان دل دید و حرکت

نورسش اینجا را سه و دو و سه و حرکت پیش از رد حذف حرکت
 رو کجی و رسی وصل تا و فرج و شینا فیه آمده و حرکتی که کوز
 رو آمده نفا و کدر این قافیه حرف و سه حرکت قافیه باشد
 اصل و در زاید و وصل و حرف و زاید و نایره بانبت که غنی
 بانبت با خمش با جرو و نایره و در خمش اینجا تا رو
 و الف و ص و خ و در زاید و هم وصل در این جوع
 و تا و هرند و شینا نایره و حرکتی که پیش از حذف آمده حرکت
 رو کجی و حرکتی که از رو گذشته نفا و درین قافیه حرف
 و در حرکت است و شاید که شایگان است و آن چند نوع است اینجا
 مشهور است شایگان بالف و نون که معنی جمع در پیش است
 در لغت و در وصل عین یا ران در لغت صحبت زیانکاران
 اینجا را و الفی که پیش از رو آمده در حذف و نون که کوز
 رو آمده معنی جمع دارند شایگان سه و حرکتی که پیش از حذف
 حذف و حرکت کجی درین قافیه چهار حرف و دو حرکت است
 قافیه شایگان فی طب بر جمن با سر و سجن بر جمد بر جمن

۱۰۱
 ادا

و عا بر و دید اینجا میم رو و یا و دال شایگان نیند و حرکتی
 که پیش از رو آمده تو هم و حرکت و کجی درین قافیه حرف
 و دو حرکت است قافیه شایگان مکلم بود ایم با ده شینا تو
 سر و حرکت وصل تو چشم اینجا شینا رو و او آورد
 و یا و میم شایگان سه و حرکتی که پیش از حذف آمده حذف
 و حرکت رو کجی درین قافیه چهار حرف و دو حرکت است که
 درین قافیه جمع آورده بود شایگان دو حرف ساکی بود یعنی
 جمع دهند و آن ازین رو آید وقتی که رو حرکتی که در نینا
 که شایگان را رو سازند مکمل قافیه نونی که الف در نون
 و هر جا که بالف ردیف شایگان توان آورد جوی شقان
 و طلسان و در قافیه دال مانون که قید بود چون شد و چند
 یکی توان آورد و چون دهند و یا برند مثل نهان و کز شین
 از یکی ازین از عیب قافیه شمارند و باید که حرکتی که در قافیه
 آید اگر شقی بود اگر ضمی که کمره ماید تا آخر از لغت نیند
 و معنی حرکت ما را در ردیف عبارت از سه حرف الف و و او

و یاورد لفظی است از کلمه یا بیشتر که قرار رو آمده است
و معنی تا آنکه و روف دال ساکن باشد و روف لفظ از دال مخول
باشد و دال مخول که می باشد دال و فایده هر کس که خلق فی زمین
تو را به ایند کفایت بند و هر لعم

بالصواب م م

م م

م م

م

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

ای کنگ ماهوی در تو بار و می مک را بشای صد تو کا

تیر حضرت زهر دیده سپهر تیر حضرت زهر دیده سپهر

جو در بر سر از میان بخت را کرد از کنار کنار

ساعده ملک و بخش دوست را تو سوار و همت تو سوار

بشت بار تو خانه سخن مشک باضی تو شارع شار

بی وفا تو هر جان به چرخ با هوای تو هر جان چو بهار

صبح به خواه از راه نام تو کمال بد کوی از افق رخسار

بخش لاو

عدلت افق شسته از آفت طبعت آزاد بوده از آزار

از تو بجا رظم برادار و از تو لعل ملک با پیمار

جز عین رضیم تو بنبرد دیده عقل سر سر دیده دار

در کل شرم مانده بی کمال تو شنانه نامه صبح آینه دار

آن کند کوشش تو بر بعدا که کند بخشش تو برد پیمار

با هوای تو کفر باشد دین بی رضای تو فقر باشد عار

است از آفرانه را عادل یک دست خزانه را عدار

بخش سویی در خوراید رکت چون بت برکت سوبهار
ملک افزون تو ندارد کس ایرضاک نظر گیر و نیکین دار
سخن تو بهی آفتاب بنور بی زدا به زمانه راز نگار
صحرای بی بیستی بی کینه نیست این هر دو را دوام و قرار
بلکه لذت چرخ را نیکین بلکه از لذت ماه را اظهار
ماه ای از ماه نادر گامش جری از جری ننگد ز نهار
گر تو جری عدو چو کون در تو ماهی عدو چو آرزو
جای خصم چو جانشین آن تخت و آن تخت دار

چون نود

چون تو در روز و کی بیدار چون تو بر خار گل کنی دیدار
شام کرد و صبح رسید صبح کرد و چو شام تیره نهار
دلت بر دستگاه عرض هنر بسجا و وفا و عدل و وقار
نورت از هر دو لطف از نایب برت از ابرو و حسن از کبر
تو از جگر نهاده شد برسد آسمان را بسجده و بیچار
لیک لطف تو ای بی یون را بطف ز بر کوه در کنار
بغایت که تازه با کلام چشم به دور رو صدمه از بهار
روز کوشش چو نیزه آوری آن دشمن بگرد پیکار

در کوهت توان زنده بپیش بر بجهت روان کنند اینار
آردت منع در کف امکان دهدت کجا بر قرار افزار
سرکشان چون نهادند روز از خزان سپهر آینه دار
ز شکر قدرت بر سپهر بجوم شکر فنی بکند بلاد و دیار
کرم کرد در نادل پیکان مرگ بار در بضم بر سوزار
کج دولت دهد کز این کجند رای زلفت زنده حیات
راش مرد کج بار و قوت تو قوی را بکج در شمار

کار عدل

کار عدل تو مکده اشش که عدل راهی خزان بنامند کجا
بی یار تو خنجه خورده بمین شد بمین زمانه پر زنیار
ضمیم بیمار دو تو کسند ضمیم میگو سزا در چهار
در مقامی که بار ز رخشی زبیرش ابر را بنامند بار
بمگذاری برع دام عدو کس نمیده استرح وام کوزار
نار در از حضرت تو پر ز سر کز چه لبها فیش تیغ چو مار
دشمنان را بد آورد خلا با قضای کیند دوار
ترو کینت باد داده چو خاک لطف و مهرت با کس نه چو مار

ای کوفتاده دست تو عزیز
دی بد اندیش روزگار زخوار
بر که زنده ز خوار عهد تو شد
میسازش با علم خود کار

گاه بیره به بیره بر بائی
چون کنی عزم رزم در پیکار

ای ننده قروه و ضعیف و ثقیف
دی شده قبر صغیر و کبار

کنند آب خصم آتش تو
کنند تاب مور صحره مار

کو می ایمن از بلا خوف
کو می فارغ از صداه خار

چیت آن دور و قوز زک
چیت آن خورد و فعل اول پیا

خام لوه بر ص علم را کینه
ست او چه عقل را هم شباه
دل شکن لیک دانش بویند
خوش کرد ز یک روز کار گزار

سازد

سج او نزد بی لان رگت
خوار او پیش زیر کان شخوار

چون دعا خوش عینا بی کرب
چون تهناده نوبه و بی نجار

اندیش هم لور آرا سخن
آتشش همچو آب نوش گوار

نغمه درو و شکم و سببی
ماند دروی نوای موسیقار

عشق اصلیت زینا سخن
عقل عکسین بود و ناغکار

خاصه عشق بتی کرد غزلش
مدحت شاه حکیم مکرار

شاید از آن غزله بنویشد
این نوایین غزل بنجه گزار

از دم سوختن بر درار
بسر م ز کسش سرد چار

یارب آن ز کس است یا جادو
یارب آن سوختن با کلدار

کنتم از جان عشق به نیرادم
گفت عشق ز جان بود پر زار

دوست میدانش که یارست
دشمن آن به کوه خدی بی یار

سوزد در چشم چو میگوئی کم حرکتی بند انداز
رزق زارم ز دردی که او در دل دار زود دار و زار

تعبش صحت کس نیست کعبه صحتی معشقتی را

بهره روشن است که در زیر زلفش مهبت در شب تاب

غمره سوغ آن صفت کشف سیل خونم در کشت خون آزار

دل ندهم ز بیم آرد سرشند و هم نه بیم از این کار

بوج خون و دل در دیده بر دریا و ابرام مقدار

دس جز نم ندانم آن کس ز این رفیعی بخاید یار

الحمد

گر غاید ز لب صفا که در است رازش در رخش شادی دیدار

بر رخش زلفش تو است چون لاجرم همچو منش نیز قرار

بهر صبح آتری ز غمش بی نهد به صبح غنبر یار

هرت خطش خرابی در او آن یکی ابرو دان در کفزار

من ز غمش او کو ساریم لیک او به کله من خشار

غم دو چیز خرابد و چیز سپرد دیده را اب کینه از نگار

بجو خیزم تو اگر آتش این زبان بود وی مهر یار

آن چنین نگره ای که روشن این که گریه آن که گنار

خورد خوردم بعضی تو کام هر کس هم ز بهر او بخار

او در خون و من در اندوه او درین سال و من از او بخوار

بجز چنانچه چشم چهر منست در غم عشق آن بت عجز
هم بغم خسته هم باش بخوار هم چون غرق هم از غم عجز

مویم از غم بکند گشت بجز دل خفت سیاه گشت بجز
این زخک بلا گنده گشتان دان ز راه جفا گرفته عباد

غم دل کربت با زارم مدع شمه بر کشتایم با زار

شمه فرل از لای که درت و منم روزگار غم شمار

حرمش آورد چو فراسگون عرض امکنده خاک را بیدار

جای در کرمیانه در پات از چه معنیست درت او در بار

بجز

رغم در بار کجی و در زرد لود کند مال در جهان آستان

چه شکار است پیش او چه مصلحت چه مصیبت است از او چه نیکار

بدره بدره دهد بر این زار در چه در چه کند بر سر عباد
گشت از آن بدره بدره بدره جلی بر در آن در چه در چه بدره بدره

خضر و با رفانه در جنگم که بغم میگزارم هموار
چه بچه که گفته بر دارد از میان من و رفانه عباد

تا عینت عهد را تابش تا نهانست چو فراسرار

روز و شب فرستایم باک شغل

سال و دم فرط بر سبکات کار

از این سبب است که در کتب قدیم
از این سبب است که در کتب قدیم

- ۱- از اعدای نعیم صباغی غنیمت غروس کل خراشیده سوی صغیر
- ۲- مگر که بازیم بچشم فصل فرودین نقاب غنیمت برانند لاله در کعبه
- ۳- که از زخم جو سو کله سنا بودید کل از طرادت رخ ره داده بود
- ۴- اگر ز کت بکش طکی بر اردبار نقاب غنیمت بر در داز رخ کلزار
- ۵- صباغی غنیمت فروری چو سو کله سنا آرد
- ۶- غروس کل نقاب غنیمت از زین ره بر دارد
- ۷- معطر آرزوی خون که زینیم شت خاک نمک خطه و عرق غنیمت
- ۸- ذبول ز بیماری عین که هر عت میانین کوشی رشکیر زرار
- ۹- کند حکایت با صباغ از اقصت که روح پرورد دل بند شد فرام
- ۱۰- اگر چه شاره به عجز غنیمت نیست نیم دشمن جواب بی ترس زنده کانی بار
- ۱۱- بس که هر عت کند با صباغ غنیمت
- ۱۲- خاک لبنا روح پرورد شد چو آینه کانی

- ۱- همه زمین مگر از نسبه کیم طوطی
- ۲- از این سبب است که در کتب قدیم
- ۳- حرام گشت بهر سبب شادمانی دو خرامت بهر کوشش زنده لابی بار
- ۴- سحاس غنیمت کلنی ز غرد اندرینج نکلند نایمیه فرخی عفتی در کفرار
- ۵- اینی فاشه بر شاه سرو غنیمت دو پای سرود را زنده کوشه صباغی
- ۶- از بزه در هر جانی کجی ز غرد سر حشته
- ۷- از لاله بر کوشه فرشی عفتی اندر حشته
- ۸- نسیم داد و نده نشا سو غنیمت شت بیمار داده بیماری بکار شریکار
- ۹- بیمار از این بیماری که آه آه غنیمت چو روان صنم کلنی که کفرار
- ۱۰- یک از بزان در دفضل نه طلب عیانتان ز لب لسان لاله غنیمت
- ۱۱- موسم عین امد و فصل بهار
- ۱۲- باده بیماری صنم کل غنیمت
- ۱۳- شمیم برون کل غنیمت اسما نسیم طره شمشاد اینی بهر دانه
- ۱۴- دنگالامه بر از لعل کینه در لاهقا نسیم ناقصه زلف مشرق دراز غنیمت
- ۱۵- سپیده دم نه ز غنیمت صبر کل زنده کوشه صباغی

پیرس کلی کرکشته زمینی

طوره شمشاد بین تاقره با الصبا

۱- نفسش بوجین شد کوزه بارانم که کلاه صبح بود نو بهار بود و انوار
۲- در پیش چمن که هوا شد کثیر از لطف عیال دل می لعل جو بار سپار
چمن شد کوزه بار هوا شد کهن تر شد

نود نو بهار بود می لعل جو بار

۳- بنو بهار بودی ماغ غریب کن که در بهار بود خوشی ن ظ بود کن
۴- هر یک خلد بود میاغ و با باد که از اگر در بود تو خواص صحت این ر
۵- بهار لای رنگین نه ما ز سایه سرد هوی که گشته بی کجا باده کسار
۶- عروس کل بد را که زنجی خانه نایب سوز نوبل جان بره روشن دار

باغ فار عیش بود ما به اد ساینه گل

در بهار خوش بجه بی کجا رس غم

۷- یکی بسیره نظری چون تاره آسود صفت که نه اند به لویی یار
۸- نگار در جبین من کجا رس گشته کلی جو بی در هزار او نیار و بار
- اگر چه چهره کل دلکش با نیک نظر خوشی بنا بدیده نود در طرار

۹- نسیم بهار می نوحه مگر خبر ندای از احوال این دل افکار

چون خانه در تو جانچین و دلکش بی بهار

صفت لکنه جوئی نظیر خولی مدارا

۱۰- کمان بجز را بنویس که بی جوی زلفت تو گشتم دم بم غم و تیار
- از آرزوی تو هر گشتی که دارم کشیده جانم در به و طیار
۱۱- نه خبر به جانم غم خسته آوری اند نه خبر به دستم سخن بی دل طیار
۱۲- دلم دلیل نوزد برسم چه بهار کاک تنم اسیر نوزد دریم چه در آوار

نوبه خونی آوری سرسم

دم بم جان و دل خون گنی در بم

۱۳- روان دلور دور دور دور دور دوری در دل ارم زدا و در اول
۱۴- چه بکند برم حادثات معی و صفت رفتن تو بجز این برم به آفر کار
۱۵- یکی بر پس که چون از نود دل کاکم همی ز پیش کارم دور در طرار

ز دوران معی و صفت دل افکارم

دوای دل آفرین من که گرم

۱۶- می کند کزری لبر این خیال خست جو شد غمت ایستدم پندش ر

- اجابتی کن و بگذرد کوی من که گاه پویا شاه توئی بنده کافر و ماکدار
 - نگاه کن نظری کن بر زمین بوز جیبش بند بر آرد و من یکبار
 کذری کن کوی من نظری کن بر زمین
 پویا بند دلم توئی بر پند بر آرد و من
 ۳ سیاه مشرف من بیایم همچو نیر سپیده ز غم تو و چشم من چون
 - ایام بد که با تو وصل هر دم من بعضی نام من در دست بجزی
 شد لب تو هر دم من
 شد غم تو نام من
 ۴ بی رسد بکس ازیر تو من و کز هم بجز در حق جان ازین
 ۵ هم ازین بجا بگذرد وقت بایم بعون سیر لطف غنی پیش ازین
 ۶ سعادت در اثر غنی نام امانیایه دل من از کف جوهر بر آرد
 ۷ تو را بسمع و در بر این سخن رساند که باز مرا ز کف تو آسان تو چشم
 ۸ هر که خفت و غم کن خدایگان عود که گوهر از کف او را که ز بد کار
 رسد از غمی تو عاقبت اثری بجمع
 بکشد بعون غنی پیش دل من ز درستی تو را غنی

۶ در بر کرد عطا صفا قرقرت سوده سرور از اتصال حکم کردار
 ۷ بچشم تربت کرد و بسیار کوی تو جسم از جان حضرت همایا و پادشاه
 - امام از کرم خواجده پیر تو کلام است بچو در فتوت ایشان
 ۸ نظیر کن هر چه بسیار بگر بختیم کیم استین و هفت جیب بافتا کن
 صاحب که در بسیار خواهد با بخت
 اصفیایم کس که حاتم هم آستین
 ۹ سیم از کف و گلشن فاده در جبهه بادل و دست نموده بچو بسیار
 - از ان عدل ندارد هر که بر آرد و زین نظر مدار جو عقل زیر کسار
 ۱۰ نظیر غنی جو کمان گلشن کز جاست کس بچو جاست خود او هموار
 کف و گلشن عدل بجز و کانت
 دل و دستش نظر عقل و جانت
 ۱۱ عود و تکریر کن کز زنده کمال خوش خالی شتر و عوار
 ۱۲ یکی کلمه بر باید ز تار کف فلک یکی کرم بکشت از کف لودوار
 ۱۳ بنده دیده که کوی بچو تو کف زاده مادر کرد بچو تو ز کشتا
 ۱۴ و بچو جاش بر بیا بر شعله بلند درش بختاید از کف زار

درین علم تا از کعبه ان سراید
فروش گره شغل گردان بکنید

۱- این وجه تو فکر کار غیب
این ضمیر تو صف و سخن از کار
۲- نسیم لطف تو نور خورشید
زلزال ملک تو در غزینیه افکار
۳- کمال فواصل تو چو نور
تمام گشت فضایل بنویس بر کلاه

فردت حدیقه فواصل

مضه غزینیه فضایل

۱- بنزدی زین تمامه را چو شمع
ببینم غم میان تو کوه را چه قرار
۲- روان جو علم فروری کل دوران
بمن جو عقل نمایی بکوت بیدار
۳- چه عین علم در صفا آرد و در کل
چو روح حق منت ایمنی از ترس عار
۴- رود گشت همیشه از در طواف
بودی که بیدار تو در لطف ر

رای و جو علم عین شیار

فرم تو جو عقل سخن مدار

۱- بجز زلف لطف شما کس کشف
درم ز بخشش دست سجا بجز شما
۲- چه با خرد و مدار می در سر کند
فکته هر کجاست بنی کفایت تو ر

بمکن

۰ محبت لطف تو میرایه زلف و صنیع
بمکن جو تو سره بی صفا ز کبر
۱- افاضت کفایت سخن تو نظر کند
به کان گوهر زر ز کسب افکار
۲- روان گردون بهمت کعبت
شعشع ایچ با خاطر تو زنده تار

لطف بدل از لطف تو سرایه خا آید
و صفت بکبر خستی سروده کانی

۱- ملک کرم راهم سرور و صدر
کرامت علم اکرام را سرور
۲- هر که صورت اهل تو منم بده کرد
شده از شما این جوهر استیلا
۳- بر وجه ارفقت از حد کعبه بخشش
شده ز بر تو رایت چه با لاله زار
۴- سباده تو چه روشی پذیرد از من
چو ز کبر تو بکنند و کسب هر روز از

ملک صورت ارفقت روشی پذیرد

علم از غزینیه رایت نور کبر و

۱- حکایت تو صبا قرانی نوشید
ز غایت لطف نهی سخن و زبانی
۲- رسوم و صنایع آنچه در بلاد کانی
سجای کجای لطف و در لطف طار
۳- کفایت تو آن سخن با دل است
چو مایه رنگ بر دهن با آردار
۴- صفت بکبر و معنی با دل

عقن فی اللحن من باطل

- ۱- اگر نه لغت تو که پیش از این به
- ۲- همیشه جو که لغت تو که این است
- ۳- همیشه خط و سخن تو که گوید
- ۴- کمال باید در روز زبانت تو
- ۵- نه با نوال تو که است خادان
- ۶- لغت جو که لغت صحت تو و در دست
- ۷- ذکی تر از تو که خطره تو که دید
- ۸- اگر خطه در این است نه جو که
- ۹- زبک که خطه در این است نه جو که

فهم بگرگشت کج عطا

- ۱- نقش چینی پیش خطت عقی خط
- ۲- فرخ روز تو که در این است نه جو که
- ۳- رعیت که کفر کنش از تو که
- ۴- و جاست تو که در این است نه جو که

سعدان

سعدان کفر صوم منین

دوسر یک ضرور در زمین

- ۱- عبادت تو که در این است نه جو که
- ۲- خصال خوب تو که در این است نه جو که
- ۳- انصاف کف تو که در این است نه جو که

جاک که تو پیرایه جان

فصیح کف تو سرایه جان

- ۱- طریقه لفظ منین تو که در این است نه جو که
- ۲- رفوم خط تو که در این است نه جو که
- ۳- اگر نه سخن منین تو که در این است نه جو که

لفظ منین خط درین مبین است

خط طریقه تو در زمین است

- ۱- و کبر را در منین تو که در این است نه جو که
- ۲- از این تمام تو که در این است نه جو که
- ۳- و تضار به سوی منین تو که در این است نه جو که

استر پناه نظر گرفته خورشید بر سر ترا برهنه دیدیم چه مردم دارد

رای تو نیست امید در قیظ

طبع تو در بار فضل و کرم

- ۱- بجمال تو چه تنگ کاری دان زین صحنی تو لطف ارم کل بهار
- ۲- در حصول بندگی از تو بی نیاز اساس خانه اقبال تو بی نیاز
- ۳- سپهر بر تو غم زد نه ای تنه مدار جهان بود کرم در زاری گفته بهار
- ۴- نهالی روغن درخت تو بی نیاز روله فز مکارم تو بی نیاز

صفت اوصاف را مملد توئی

بسیار اقبال را بهار توئی

- ۱- ده از لطف تو بخت که او نیست به من خلق خود را که بخت تو
- ۲- روان فرود آمد در سخن و بخت تو روانی تو فرود خوش رفتار
- ۳- بخت تو بی روت ملامت در او کز صبر معنی است علم را معر
- ۴- یقانه بود که با پیش عالم که شد یقین تو قافون گفتی

نفس زلفت کجاست و عجب است بین

پیش طلیحی نیست شد یقین

نه با نوال

۵- نه با نوال توئی که زلف تو است لبش از شمع بی سخن از تو فسخ در آسمان

۶- که نام چمن با گل چمن بیم تو برد که در کونین به خط تو کند از لعل

۷- بهین آنچه کجا بهار را حس کنی کلام همچون زلف زلال تو کن گزار

طی کشت تو کرم با گل چمن سحاب

شده رخ در کونین با خط آنچه آب

- ۱- سپهر عظم با هست تو بی تن و توئی خط خافضی با لایمی سن و بار
- ۲- توئی که عاید کردی دل تو داد و ده خیره چه گفته کرد در برین به بهار
- ۳- چنان که پیش جنب است محبت تک مکرر است از دور و بر کینه دوار

با هست تو مایه در با محفوت

ما فطر تو چشمه در کردن مکرر است

- ۱- زنده داشته دور زمانه در مکتوب بعضی در مکتوبه و نگره چشمه
- ۲- دهد جلال تو را سوسوی کایان زنده زمانه دونی بخت خاق تو بار
- ۳- سر بر شاه سمند سینه است زان که کشند سر زمانه بخدار
- ۴- تو شسته سر او وجود پیاده زان بیرون نهاد آن صد و در و آن مکرر

Handwritten text in two columns, likely a list or index, written in a cursive script. The text is arranged in approximately 10 rows, with each row containing two entries. The script is dense and difficult to decipher due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a single column on the right page, written in a cursive script. The text is arranged in approximately 10 rows and appears to be a continuation of the list or index from the left page. The script is dense and difficult to decipher due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

در صفت اسم الله الرحمن الرحيم بجان
 فردوسه زوجه شکل بجان
 صاحب خانه تخت بود
 در هم خانه نطقه دارد
 به لوتوس کوکبش صریح
 سرت و معین و نازدان
 کرم و خشک و شکر بجان
 الف ف کانه اول
 پخشیه مرز جیش از تقطیم
 است از این کتاب مرد خدا
 خوش خصلت خوب صورت
 قامت او دراز و زوریش کلان
 در ششم خانه دارد مرد حکیم
 موضعش مسجد و عبادت جای
 همجو رویش خفا و بیروت او
 دارد از زماها سه رمضان
 ۱۰۶ مکه

در صفت مهر الراجز و غیره
 خرد و خرد و خرد و خرد
 بت نام مقیم او باشد
 برع او برید و گویش خورشید
 خیار است جنون و کانی
 چون در لول بود در روز
 عدد هلو و کانه و بیج
 کاف خط حرف و شناس مقیم
 موضعش در روضه بازرگان
 و زردن دلسر خوار است
 قامت او میانه و فاضل
 در صفت جوی اسرار
 ضعیف جوی و لغو اندر
 با تو گفتیم من را بر چه چه

قبض خارج لعکس آن باشد
در سیم خانه دن مقام او را
بع لودلو و گوگوش را که است
شرفی و معتد و نیز برین
حرف او غنی و لام اگر کنی
در سیم کاف و لام عدد دارد
و در شان بیش از آن
جاری و بر دست و راه کبر
قامت او در زود و کجاست
نزد استار با جویستی سوال

سبز رنگ

این هر جسم است آن چه جان باشد
برت خویشت و کیک کام او را
گرم و خشک است و با زرخش است
بزه و نغ پنهان بود
داد استار در ده و دو و هفت
بود کس از او نیاز دارد
خزانه شمشیرش مزاج مداف
است از آن دلایل
است بر اصد و بر دست
دارد از همه ها نه توان

صفت چنانچه چهارم است
چرخ از سیم است و گوگوش
همچو دانه و خاک و کایه
نزد ماده برکت بود
سود و خشک و جنون است
در ده و سیم جوهر است
در سیم دان مزاجش از غلبه
در ده دو حرف است
صورتش و صورتش
ق قمش نه جندونه گاه

طاب عیش و لمان و مردم است
سعد و بخش املات او را
میکنش سوق و نهد و برین
در نهان است که موزون
در همه که برود نزد
جز صد و سیم است
چهار سینه بقول مرد صفت
است از آن او بر حکیم
دلزد که صورتی بود آن
سینش جز ربع اول

صفت فرخ و مملات آن

صفت جماعه و مملات آن

صورت کویج لکمه به استار
خانه بخش مقام بود

فرد و خرد بر وجه و فرد نهاد
سعد و نرطاب نام بود

بشو از من تو را بجانچه جو
از غلبه چهار رزق نهاد
صفا

سبع میزان و گویش نایب
خوب باد است و حیوان را
عقد او بکانه او
همه خفا خوف و درک و
در هریم چون نایب دیدار
در نام علمه حرف او بمان
هر کجا هست عین و لاهور
در کجا پیش لاهور و
قامت او کیده روز هر ماه
ی قن و کاهرات و فخر او

کرم و تر و بزرگ رزق و بکند
بیت در ذات او برین پایه
جز الف نیست از خاست بجل
سکنتش است به لایط
روز او در این منزل بدار
ظاد دال است بشوایر معنی
مکمل است از کلمه هر چه
مطربان است هرگز از طرب
از روی چون کمان و آینه
دل در از همه رسم لادار

در صفت عقده و طوائف او

خود صوفی و فردا بر سر
باشد او را به پست سار جوی

عقده دان عقده و این مکر
بخش و بد از صفت این خود در

سبع او دلو و کوس کبوان
خدا و کاهنت و زک سیه
عددش در دهم که تقسیم
حرف او نون شمس از ده صابر
پس مزار چشم کجاست پنجم
جابر او کور و مبرز و کینه
صورتش بن کریمه و جگر او
در لابل کاه قهقش بر دانی

سرد و خشک و حیوان در آن
زاد طمش ترش قرش کوه
بچه و بیج دلو و حکیم
از ره وضع و از طرب
رور شنبه رسید از پنج
همه از آن چهار و فخر
پیش و پس بزرگ و کله
داده از ماه مهر و سینه

صفت کس و طوائف او

از حسیه جمال و خوب
تا به پیش نوز از یک نیم
چون به نرسد صفت و فردا
خاسته او به فتمش تمام بود

شیرین و دو صفت کس
کجه بوسیده که سنا ام
عمر از کس نام و ستم
وزیدی کردن از نام تو

رخ و ماده معنی با جمل آن
 رخ و شور و در از ماد این
 سر و شس دان مکن رخ طام
 بشنوا ز حسن مکن نوعت حرف
 جز به سینه مزاج او شمار
 قامت او در از زو بر فن دان
 هست از زان نعبید و دلگت
 نیست از ماه جز که ماه جرب

صفت ساس و ملمات لو

در دویم با و صا دارد حرف
 در بی پنجم نایب دیدار
 مسکن رخها بر روغن دان
 صورت او سیاه چرودت
 در زمانش بر سرش زنجیر
 صفت ساس و ملمات لو
 در برادر ز راه شعر و خیال
 ایست ششم سر از او نایب
 جز او بره گویش از هم
 با دروغ نیست و جو در

لری

است در افتمن مزاج و عدد
 حرف او صمیم و قاف از نقد
 مسکنش جابر جرب و زین نگاه
 قامت او در از زو در حال
 صفت ساس و ملمات لو

چون شینه صفا صفا تمام
 نیست حریت باغ او را
 سر طان سج و گویش قمر
 است شور و ترش کند
 جهت او سنا یا راست و یقین
 در عهد هم مزاج و حرف و عدد
 عددش صفا مزاج بود و قمر
 مسکنش با غول و صفا در
 کاف و صا و سینه از بجز
 در سیم خانه داد مرد سیر
 هست از زان نعبید و دلگت
 هست از ماه جز که ماه جرب
 عکس او را پانچ سخن تو تمام
 سعد و ماده است خوب صورت
 سرد و او را بقول معبر است
 پس مایه و کرد و مایه و سنگ
 لغت با تو جانگر دید صحن
 دارد از زنده بشنوا ز بجز
 حرف و بر وال ازین سخن بجز
 هست از زان نعبید و دلگت

قامت او بلند و میگو روی هست پورسته مرد را بر روی
 لکر استار بود در عدد از شهورش هم محرم دارد
 همه لغزه اسرار و سواد
 لغزه انبیا لکر استار است جز دو فرد و در دفع نهاد است
 بختی شتر و رقام بود کار با جگر و نظام بود
 گویش اشک بر چش بکوه در هم کار است بخت و دیگر
 مریخ و زحل است و در روز مریخ کرم و خرا و بیره کورد
 چون نیکه بریز اول در روز یکشنبه از فرج است
 در ششم خانه قوت دارد که در عرف او و یا دارد
 عددش در نام هم است که در زکات و سخی است
 در صفاتش سخی فرود است مکنش فقر و جایت است
 خوب روز و کیم استار است که در مور و مین و لای است
 است از آن ن لرو و کیم در شهورش صفاتش است

صم

همه لغزه الر حلال و ملامت او
 لغزه الر حلال کس بنام عسکر این دان بقول این نظام
 بخت لوفزل ده لعد و یک سعد و ماده لدر و در بک
 بچ لوصوت دگر کیش بر جیس زرد و کرد و شایه است و نفس
 آپد است و بنای و بزرگ بشو تا بگویمت پس ازین
 در پنج بخت پیش بر قید با و حشیش جز خوف او است
 روز چندیش بخت شمش کوفرا و ارب برسدت مردم
 عددش عین و حاشایه درده و دو مین ازین غرض
 موضعش بون و قهر بند است از آن ن اردین در
 بختش خوبان و میگو روی بختش هم بلند و میگو روی
 قامت او میان مخ بعده و ز شهورش چه ماه در العقد

صفه صم و ملامت او
 صفه شکل دیگر از آن کمال بشو تا بگویمت تمنا

هست که مرد و زوجه در سر
در ده و دو بیوت در سر
برج و دو صف و کو کبش در سر
ز و کس است و بیوت در سر
ازم و خنک در از بر سر
ب شنبه فراخ و هان خرف
عددش در ده و سلام در حکم
صورت او کرم و لطف
کرد چشم و در از لاله
موضعش در ده و هفت

عقبه چهار وجه بهم صورت
کرم و مکر و نفاق کار و بر سر
و از رو جفت و حقه و نقیب
معین مع و تیره و طایفه
هست در آسمش حروف مع
دارد در ستار غیر کوی حرف
بود و یک نما از لرز تقسیم
هست از ان نادر لیل از سیکر
مع کوی و بینه و خود را بر سر
رحم از ما همهها و در ماه

صفت او و ملو آره

فرد و زوجه و دو فرزند در سر
در ده و سه مقام در ده در

عقرب

عقرب برج و کو کبش در سر
تیش و کس بس سئ کوی
سرد و تر دالتش سئ طوره
عدد او کمانه زده و چهار
شده و هفت سئ مقول
در ده هم خانه چون بود و طفش
موضعش بوستن و ابستن
سرخ روی و بینه بالار است
گاه قسمت خدای عز و جود

ای است و مؤنث و خود کام
بند خیار و مریض خوف و در سر
از جمله بر سئ ای است در سر
صد و بیع آمد از طریق سئ
دان فرج سئ سئ سئ ابر سر
حرف یا ضار دان بقول سئ
هست از ان نهم اهر در سئ
ترک جهر است و چشم سئ
داده هائس حماد در لاله

صفت او و ملو آره

زوج و سه فرزند در سر
صاحب خانه زده و چهار است
بیع او لرز و کو کبش در سر
بنود جبر عینه در لاله
ماده و سعد و خوف در لاله
هست بدیر و عریه و شمره در

کرم و نرود در از وجود
در دویم خانه زور هم
عده دین سخن بود به بیت
موضعش بودن با انکار
کرد و بر و در از نادانی
که چه او صفا او مطلق
صفت اجتماع و تکرار
صورت اجتماع از
بست او خانه ده و بیست
بره جوزا و کوسین تیر
عشق سعد و کس داده و
بادر و غیره و وجود
چهارشنبه فرام او را

جوب دینین بطعم و روحانی
هفتش و نیت اندین سخن
زاد تا حرف اوست در کفتم
بست از ان نمانان کل
جوب خلق و یکم شهلائی
ماه او را ربع اول شد
صفت اجتماع و تکرار
روج و هر خرد و نرود دارم
گاه از و حرکت و کسین است
گاه همچون کمان و کسین است
باشند از هر نفس سخن در
چاره و بخش نادان
در سیم خانه از بیست نگاه

درده و یک چه با او میکنی
درده و بیع حرف سخن دارد
قاست لوبله و کسین دانی
زند جبهه است و لاغری و کسین
ماه او با بریا و کسین نگاه
صفت طریق و مکران
صفت اجتماع و صورت
لشون بعد از این تو شرح طریق
چون بنیز چهار فرزند است
درده و سخن وطن بود او را
بیع خرچک کوسین تیر است
اچا است و بیای از اقوال
از چهارم فرام او را

عدهش سفت و سخن بود
دل کسین نمانان کل
موضعش خانه سفت دلان
بست از ان نمانان کل
بست در یکم از بیست نگاه
صفت طریق و مکران
چون شنیدی سخن از کرم
که ندارم سخن تو با در و سخن
بیفان دان که کسین است
سعد و خلق حسن بود او را
شور و ماده بنیز و کسین است
جمله و سفتش طریق و شمال
دارد از قول من پیمان سر

چون سیم تخم آن کند رفتار
 درده دشمن حرف او عیان
 در همه خانه از آن دین است
 موضعش شاه راه و دور است
 راه مدار آن شناس خود نگاه
 بدست گویند و بر خندان روی
 بدست ماهش بجز آنکه شود عالم
 شد صفات طریق جود تمام
 در شرح بیست و نه نرده خانه
 صفت شکلهای بر سر تمام
 شرح احوال خانه باید گفت
 بر سر در آن نرده بود خانه
 اولین خانه بن و جانت
 نقره نزدیک و خانه از حوزان
 خانه چهارمین صبیح و عفت
 بدست پنجم از آن فرزند راست
 جزو عشق و یار و دل بند است

بمزه

بدست سادس عبید و کجاست
 غایب و دزد و صد و نه
 بدست ناسع علوم و خوار است
 عمر و حدت مادر و سلطان
 ده و یک خانه از میزند حبیب
 دو و ده بدست نهم زندان
 سیزده بدست چهار گویست
 بدست میزبان رهنما تمام
 در قواعد ضمیر
 دندین ره طریقها باشد
 چون روزی بر خانه تمام
 سیزده تا در اول اشکال
 خانه اول کجاست از آنجا
 سحر و در دیده دان و کجاست
 بدست میراث در کجاست
 سحر دور از و صحران بود
 این سحر حکم را تو از کجاست
 ما بدست و بدست از کجاست
 مسکن دشمنان و هم بود
 چهارده نیز خانه خوب
 عاقبت نیز بدست نوزدهم
 بر شماره کم کثرت رضا باشد
 نه هاست یکان یکان نظام
 صورت کجاست از کجاست
 سعد و کس که از ضعف

بند چهارم بر سر بود
سود از شکل و خانه صندان
فکره دیگر

اول اوقات بلاتنگ
وز نبات بلوغ از چشم جوان
زبان دو یک شکل کن بگفتند
بسیل زان کوه صغیر بر سر

رو میان را طایفه دیگر
و آن بزوی که صغیر است
اول از اوقات بلاتنگ
از شکر و بار و آب و خاک

وز نبات از یک بلاتنگ
عکس این چهار را در بر
بسیل از آن هر دو صورت
کن کج از این سخن مگذر

دچار آمد برون ازین
بفرض دان که هر صورت
فکره دیگر

خاک و قاض و طایفه
از شکل و خانه طالع
دلالت اوقات و آنست
استان و بکن طامات

از هر هشتاد و دو روز
خاک منطوب و باز بزرگ
بسیل ازین چهار شکل
مهربون ازین دوزیریک

سیک تا کی استود موجود
درین صورت که در بود
در نبات بر سر بلاتنگ
دو یک از دولت چشم و گشت

دان که از غایت دور دیده
باز از زکری است پسته
در میان اقسام

چون نشود بلاتنگ
سور حکام بود در
که کس از نفس خود نکند
باز به حصول مال کند

سیک تا در اول و نه بنا
است از انکال
که بود حکم بر بلاتنگ
در نه بر شد و نه کنی

در هر برسد که درین حال
از هر دو می شود تو غافل
سیک بر سر شکل و بلاتنگ
تا کجا باز می رود در حال

از که در این مقام آمده است
ناقص است یا تمام آمده است
حکم از زبان شکل و خانه
ازین سخن یک باز کردیم

ناطق حکام را بر ما بگفت
طاق ناقص است یا کامل است

حکم سوال از برادر و خواهر و صاحب و کنه و پدر
 که سوال از برادر و خواهر باشد و یا صاحب و کنه و پدر
 بگویند و در ربع حکم آن کو چو تا بی طالع
 که بود شکلها بر ضد در آن دان که سوال از زن خوانند
 و بود کس بی شک بد در آن بدیش بی بی بودی عدد
 در بر برسد بر درم خرد دارد و با که سخت او بود
 بگویند و خانه هفتیم هم پیش که باشد و نهتم
 که در آن شکلها و خط و کوه که فرزند است و زن
 زانکه این دو چشم هفتم باشد در بر بر زینت و سیم
 و در بر با برسد و پدر حکم از چهارم آری مهر
 بشهرها و حکم آن میکنند در میان از آن میکنند
 چگونه آنها بر این سوال حکم ممکن بماده و هفتم سوال
 حکم سوال از فرزند و عصبه

در فرزند

در فرزند برسد و عصبه
 حکم این دو زینت و ششم
 آنچه در بیت ثابت در ربع یاد کرد و بدان عمل میکنی
 در بر برسد که بنده ام تبار در بر در موت بر و کنه
 که بود شکلها بر روی خط در بود در توست خوف
 یا در شکلها باض یا کیمس یا در شکلها کنه و حقس
 کوی تا کم خورد در رستار کفست و چهاره طست
 عقد در ای قبت از و عمل با که این که با دان از و دور
 در حکم سوال از فرزند و دشمن روز و هفتم و مگر و از فرزند و مگر

با تو که بد معین جهان که شنیده
 هر که عقل بود درین از کم آ
 با تو که هفتم ز تا سماع و سابع
 هر دم احکام بر آن میکنی
 هست و میکنی شود با جگر کار
 تا چه در شکل غلبه کرده در
 و آن که میکنی شود به از سایه
 عقد یا در اجتماع از حمت
 یا در شکلها کنه و حقس
 کوی تا کم خورد در رستار
 کفست و چهاره طست
 عقد در ای قبت از و عمل
 با که این که با دان از و دور
 در حکم سوال از فرزند و دشمن روز و هفتم و مگر و از فرزند و مگر

وز زدند و ضد وزن از بنام
سویستم نظر کن به هشتم
که سوال از بر این است دارد
که جواب با و پیرایش برسد
سویستم نگاه باید کرد
شکل هفتم اگر جوان بند
و در بود پیره زن بودیم
نفر اند جوان و از آن سال
که سحر حقه قیام است و جوان
نابته حق خا جبهه در آن پیر
دیگر اشکالها مانند تناس
بس شبان نظر کن از هر طرف
سعد بنده عمر و خوش نصیر
در حکم سوال از زدند و در دیده

برسد او یا ز خوف هم که نیاز
تا در احکامها که زدی کم
بگو تا در آن چه من دلرد
یا غنیمت یا فقیرت برسد
حکم از آن جایگاه باید کرد
بیفتن دان که زن همان بند
سرخ آن را که کن کنون بفر
است طریب و کربت حال
لفظه الراد خرد و ماضی همان
بزرگیس و عقوبت بند و پیر
اگر جز این بودن نه تناس
تا چه فکرت با سزای اشکال
اشنا و مکن در او تقصیر
در حکم سوال از زدند و در دیده

برسد از زدند و در دیده
صورت زدند از چه حکم
خانه و جبهه در این است
و بر برسد که زدند است
بگر سوزی شد تا سب
حکم از خا جبهه کن و در
شکل هفتم اگر کند کتار
در بر برسد که با بریم هر
شکل هشتم اگر شده بدوم
در بود بر خط این احوال
در حکم سوال از خوف و خط و مرگ هر طرف

استو از من ار سینه دیده
دختر و خورشید رنگی
توز خا شتر سنان و زرده
یا نه بر کورای یکا نه در
تا چه شکل آید از بی کون طالع
تا که زدی با خلی مجذ
عدد در زدند آن کما سفار
کف با بد و ستم احوال
نمود جبهه زینش کم
نمود صفتش جوانان
در حکم سوال از خوف و خط و مرگ هر طرف
یا ز مرآت و هم که در چشم
حکم از آن جایگاه باید کرد
بست خوش اگر روها

سبب اول که برسد در
 حکم مراثت هم از دست
 از سر گرفته برسد در حکم
 سوزن و نظری و عاشر
 اول از بر سر شرف راه
 که بر اهل و کسب است سیم
 آن سفیرین بر آمدند
 باز اگر برسد از شرف اول
 ضرب کن شکل عاشر و نهم
 که بود شکل در اول معبود
 در بود خارج و بود محسوس
 که بر سر شد که از دست کارام
 سوزن و نظری و عاشر
 چهار از عاشر و ستم
 آن زنگار در دستم است بر دست
 کس و معاش بدو که باشد
 بشو با کوهت محمد
 تا شور بر سخی مکر قادر
 که شود در زنه نایب کن تو نگاه
 شکل خارج نیند و نهم
 کس با خوف و معده حضور
 تا مدار تو این کس چهل
 لبر از آن حکم کن نه آری
 نغد و صبر شود در تو معبود
 مانده اندر بلاد و علم کجوس
 به بود تا رسد آن استقام
 سعد و کس بدان و سوزن
 نیست جز ربع از بر سر محمد
 ۱۱۱

هر که است این دو توه
 در حکم سوال از رسید در ستم
 در ز امید برسد در ستم
 درده و کس نظر کن دوه
 که بود شکل بعد با قوه
 در بود کس با صغیر و نهم
 از بر سر شد که در ستم غایب
 سوزن و نظری و عاشر
 قوه خطا هر که پیش بود
 در بر سر شد که در ستم چند است
 شکل تا عاشر بر سر آمد
 از بر سر شد کس محسوس
 در زاهد و عاشر برسد
 بیک سوزن شکل عاشر و نهم
 سعد و کس کس کس کس
 کار آن شکل را بر سر
 در حکم سوال از رسید در ستم
 شرح این را ستم کس
 تا چه شکل این بر سر
 حکم بر کوه کس و صغیر
 به حکم از زرع کس تو نگاه
 نبود بر این تو ابر
 تا که اصفه عاشر برسد
 عاشر او سر عدد و سوزن بود
 آن زنگار در شرف اول معبود
 عدد و ستم کس کس کس
 بیک تا که صغیر محسوس
 باز در صفا و سوزن برسد
 تا کجا باشد و بدست و کس
 تا بدین زنها بقیاس

نظر در این کتاب

خانها و عدووان سبب
 حاکم کنی هر دو سه برین ترتیب
 قاعده ۱ در ره کنیز و زینده
 اول و سزده برین با هم
 بعد از آن چهارم و چهاردهم
 هفتم و فکله خانه میران
 ضرب کن در دوم خود قرآن
 پس ازین چهار مرتبه
 ش نزده و نهم با کنی کس
 آیت یاد در زین لعنه
 آنچه در پیش رابع از شکل
 برین اورا نو با زین
 پس سخی کوز و زین
 لیکن با که بعد و کس نگاه
 دار و بعد از این شریک و گواه
 حاکم بر کنی بین غلط است
 مده این شیوه مکنو از دست
 در دلالت کنی خانها بر بعضی
 که در راه خیزد گاه شمشیر
 نالهش در دوش با برافون دنان
 حکم و پهلوی ز چیم جوی
 ششمش البتس از سزده
 حاکم کنی هر دو ساق رازدهم
 برت اول دلیل هر شده
 دستهایش بر چیم کوه
 ششمش ناف و فشمس
 هر دو را ز نو پانکس رنهم
 از ده در را

ارزده و یک شمس کعب علم
 صفت شکله از بیت سخت
 وان در چهار رنگی ریخته
 کسریه زین رو کزین و صفت
 صدق آن شکله اند و زان
 در بر شاه درون بود کاد
 در عدد و کمال
 عدد شکله در برت بران
 عدد در صول و چه میدانی
 نقطه ز مرز را تمام بدانی
 مگر تا چه مانند از قران
 هر کجا از عدد شود تمام
 عدد خانه ات بیاید بیک
 عدد بیت اول است کجا
 شامش شمس سیم شمس از کزده
 چون قدم برده و دو کسرت تمام
 تا به آخر همین بود بدست
 همچو ارسته دان شودی خند
 بشنو تا بگویت کج
 که بود در خط و از خطها
 منت جز این که تقصیر قریب
 زانکه بنده را در صفت بران
 حد کنم بر تو زین بر آستان
 ش نزده ش نزده و بطلی
 باز از انجا که کنی از چهار
 شکل آن خانه را نشان تمام
 چه شود روشن این حدت برین
 از زین قول است بر و کجا
 را بعش ده بود روی خود

اندرین علم صحره معتبر است
 قول را با لکه استوار است
 چون زرد رس و صورت کمال
 زهر و خفتیش ز طالع کوی
 شکل ناست دین شکل نیست
 کوز بچم کز وجه شایسته است
 پس ز صفتش که قشع و صفت
 از زلفم که کوه خور و پور است
 ده و یک کسره که کس نام
 سعده زرده و دو جوئی ملام

نقطه رمل از زوبادی
 بشمار و بدان عدد باقی
 نقطه رمل بر بود غایب
 در بود باد در عدد بسیار
 ابله از با سده آن نیا بدو
 لر بود نقطه و دور کانی است
 هر که راقوه عدد پیش است

هر کس بر طرفه و در کرات
 هم بدین طرز و عکس افکار است
 نهادهای کمان کمان بکمال
 ز کس از کس نیست تا جوئی
 شکل رابع مقام ز صدر است
 از نسیم کلمه تربیت زجهت
 همیشه را سدر صفت
 دهم از طعم او نه بر دست
 سعده زرده و دو جوئی ملام

مزین کن شکل اول و باغ
 با تری کسریان تو بر طالع
 پس از آن هر دو صورت دیگر
 از زره عقد خود بر آن اورد
 هر که راقوه عدد پیش است
 بقیقین جوهر نفس و حشمت بنشست

در رسم کله رسم
 نقطه ناز از رخ همت کبر
 با زخم نریز از روی آن
 طبع آید و صد از هر کس
 آنچه خاند کانه نامت
 شکل آن خانه حروف آن

در دل از سرع
 چون زرد رس خاها نلام
 نیکه سو خاشاک مبرزان
 عدد و عقربش کبر در دست
 آنچه تا با نه از تقسیم
 نازیم باد بازده کباب
 کسند از دست این سخن جمل

طبع کنی نه نشانی تو با نهر
 یازده یازده مچک از آن
 دو و چهار است با کوه و دوش
 مکن از راه درین و حکمت
 تا کس از رسم را نوز صد از آن

نهاد در سر کشته تمام
 تا جبه از شکل کله چران
 پس از همه را حق سخت
 نرف تو آن بود زرد ماییم
 چهار ماه و سه سته در کباب
 منکره مصل که در ده مصل

Handwritten text above the table:

تاریخ ثبت سند

۱۳۰۲	۱۳۰۳	۱۳۰۴
۱۳۰۵	۱۳۰۶	۱۳۰۷
۱۳۰۸	۱۳۰۹	۱۳۱۰
۱۳۱۱	۱۳۱۲	۱۳۱۳
۱۳۱۴	۱۳۱۵	۱۳۱۶
۱۳۱۷	۱۳۱۸	۱۳۱۹
۱۳۲۰	۱۳۲۱	۱۳۲۲
۱۳۲۳	۱۳۲۴	۱۳۲۵
۱۳۲۶	۱۳۲۷	۱۳۲۸
۱۳۲۹	۱۳۳۰	۱۳۳۱
۱۳۳۲	۱۳۳۳	۱۳۳۴
۱۳۳۵	۱۳۳۶	۱۳۳۷
۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰
۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۳۴۳
۱۳۴۴	۱۳۴۵	۱۳۴۶
۱۳۴۷	۱۳۴۸	۱۳۴۹
۱۳۵۰	۱۳۵۱	۱۳۵۲
۱۳۵۳	۱۳۵۴	۱۳۵۵
۱۳۵۶	۱۳۵۷	۱۳۵۸
۱۳۵۹	۱۳۶۰	۱۳۶۱
۱۳۶۲	۱۳۶۳	۱۳۶۴
۱۳۶۵	۱۳۶۶	۱۳۶۷
۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰
۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳
۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶
۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹
۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷
۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰

Handwritten text below the table:

تاریخ ثبت سند

